

Szivi Gabriella

A média szabályozása Szlovéniában

Budapest, 2010. március, 46. szám

ISSN 1788-134X
ISBN 978-963-88774-3-7

Kiadja az Alkalmazott Kommunikációtudományi Intézet
Budapest, 1021 Hűvösvölgyi út 95.
Felelős kiadó: Nahimi Péter igazgató
Borítóterv: Czákó Zsolt
Nyomdai munkák:
Műegyetemi Kiadó
Felelős vezető: Wintermantel Zsolt
www.kiado.bme.hu

Tartalomjegyzék

1. A médiaszabályozást érintő jogszabályok	7
1.1 Elektronikus hírközlésről szóló törvény.....	7
1.2 Médiatörvény	8
1.3 A digitális műsorsugárzásról szóló törvény.....	10
1.4 A Szlovén Rádió- és Televízió-vállalatról szóló törvény.....	10
1.5 A telekommunikációról szóló törvény	10
1.6 A média területét szabályozó egyéb jogszabályok és más normák (önszabályozás)	11
1.7 A média területére vonatkozó rendelkezéseket is tartalmazó jogszabályok.....	11
2. Az Alkotmány vélemény szabadságra vonatkozó rendelkezései	13
3. A média felügyelete – az intézményrendszer	14
3.1 Postai és Elektronikus Hírközlési Hatóság (APEK)	14
3.1.1 Műsorszolgáltatási Tanács (Broadcasting Council, SRDF).....	15
3.2 A Kulturális Minisztérium keretében működő Média Igazgatóság, valamint Kulturális- és Média Felügyelőség.....	16
4. Tartalom szabályozás	18
4.1 Az egyéni érdekek védelme (személyiségvédelem).....	18
4.1.1 Az Alkotmány, a Kötelmi jogról szóló törvény és a Büntető Törvénykönyv rendelkezései.....	18
4.1.2 Jog a helyreigazításhoz és a válaszadáshoz.....	19
4.1.3 A Médiatörvény és a Szlovén RTV-ről szóló törvény egyéb, személyiségvédelemre vonatkozó rendelkezései	21
4.2 Gyűlöletbeszéd	22
4.3 Gyermekvédelem	23
4.3.1 Műsorkategóriák és egyéb gyermekvédelmi előírások.....	23
4.3.2 Hatósági jogkörök.....	24
4.4 Műsorszerkezet, műsorkvóták	24
4.4.1 Műsorszerkezet – általános előírások	24
4.4.2 Műsorkvóták (Proportions of programme)	25
4.4.3 Az Szlovén RTV-re (Radiotelevizija Slovenija) vonatkozó speciális műsorkövetelmények.....	26
4.5 Közszolgálati tartalom	27
4.5.1 Támogatott célok.....	27

4.5.2	Kötelező tartalom	27
4.5.3	A közszolgálati műsorszolgáltató feladatai	28
5.	Külső és belső pluralizmus.....	29
5.1	A kiegyensúlyozott, pártatlan tájékoztatás követelménye	29
5.2	Hozzáférési kötelezettségek	29
5.3	A médiakoncentráció korlátozása	30
5.3.1	Az írott sajtó és a rádió- és televízió-műsorszolgáltatás irányítására vonatkozó korlátok	30
5.3.2	A horizontális koncentráció tilalma	30
5.3.3	A rádió- és televízió-tevékenység összeférhetetlensége.....	31
5.3.4	A hirdetési, valamint a rádió- és televízió-tevékenység összeférhetetlensége	31
5.3.5	A távközlési, valamint a rádió- és televízió-tevékenység összeférhetetlensége.....	31
5.3.6	A verseny védelme	32
5.3.7	Külföldiek érdekeltsége	32
6.	A műsorszolgáltatások típusai.....	33
6.1	Kiemelt jelentőségű („speciális”) rádió- és televízió-szolgáltatások	33
6.1.1	A Szlovén Rádió és Televízió közszolgálati műsorszolgáltatása.....	33
6.1.2	Helyi rádió- és televízió-műsorszolgáltatás	34
6.1.3	Regionális rádió- és televízió-műsorszolgáltatás.....	34
6.1.4	Hallgatói rádió- és televízió-műsorszolgáltatás	35
6.1.5	Nonprofit rádió- és televízió-műsorszolgáltatás	35
6.2	A speciális műsorszolgáltatások finanszírozása	36
7.	Kereskedelmi műsorszolgáltatások.....	37
7.1	A Kulturális Minisztérium nyilvántartása.....	37
7.1.1	Joghatóság	37
7.1.2	Nyilvántartásba vétel, az adatok aktualizálása.....	37
7.1.3	Törlés a nyilvántartásból	38
7.2	Az APEK, valamint a Műsorszolgáltatási Tanács eljárása	39
7.2.1	Az analóg földfelszíni műsorszórással terjesztett műsorok szolgáltatói közti választás feltételei és szempontrendszere.....	39
7.2.2	A digitális műsorszórással terjesztett műsorszolgáltatás jogának megszerzésére pályázó szolgáltatók közti választás feltételei és szempontrendszere	39
7.2.3	Rádió- és televízió-tevékenység végzésére adott engedély.....	40

7.3	Frekvenciahasználati engedély.....	40
7.4	A kereskedelmi műsorszolgáltatók által fizetendő díjak.....	41
8.	A közszolgálati műsorszolgáltatás.....	42
8.1	A Szlovén RTV mint közszolgálati műsorszolgáltató közszolgálati feladatai.....	42
8.2	A Szlovén RTV szervezeti felépítése.....	44
8.2.1	Felügyelőtanács.....	44
8.2.2	Programtanács.....	45
8.2.3	Programbizottságok.....	46
8.2.4	Vezérigazgató.....	46
8.2.5	Más szervezeti-irányítási egységek és vezetők.....	47
8.3	A Szlovén RTV finanszírozása.....	47
8.3.1	Előfizetési díj.....	47
8.3.2	Költségvetési támogatás.....	48
8.3.3	Vállalkozási tevékenység.....	48
9.	A műsorszolgáltatások finanszírozása.....	49
9.1	Költségvetési támogatások.....	49
9.1.1	A közérdeket szolgáló médiumok, valamint a közfeladatok támogatása.....	49
9.1.2	Az audiovizuális alkotások támogatása.....	49
9.2	Reklámszabályozás.....	50
9.2.1	A médiára vonatkozó általános reklámszabályok (reklámtartalom).....	50
9.2.2	A rádió- és televízió-műsorszolgáltatásra vonatkozó reklámszabályok.....	51
9.2.3	A Szlovén RTV-re vonatkozó speciális reklámszabályok.....	53
9.3	Szponzoráció, termékelhelyezés.....	54
10.	Új technológiák a műsorterjesztésben.....	55
10.1	A műsorterjesztés szabályai a Médiatörvényben.....	55
10.2	A multiplex-üzemeltetőkre vonatkozó szabályok.....	55
10.3	Digitális átállás.....	55

Jelen tanulmány célja a Szlovén Köztársaság médiaszabályozásának bemutatása a szabályozás alapjaitól a vonatkozó intézményrendszeren, a tartalmi szabályokon, a műsorszolgáltatók típusain, finanszírozásukon át a médiakoncentrációt gátló és a média-pluralizmust támogató rendelkezésekig.

A tanulmány elsősorban az audiovizuális műsorszolgáltatások szabályozását mutatja be, de értelemszerűen érinti a média többi területét is.

1. A médiaszabályozást érintő jogszabályok

A szlovén médiaszabályozás alapját elsősorban a médiatörvény, a közszolgálati műsorszolgáltatóról szóló törvény, valamint az elektronikus hírközlésről és a digitális műsorterjesztésről szóló törvények képezik; ezek mellett a műsorkészítés és -terjesztés során természetesen több más jogszabály előírásaira is figyelemmel kell lenni. A médiát érintő jogszabályok, tárgyi hatályuk, illetve a fontosabb fogalmak a következők:¹

1.1 Elektronikus hírközlésről szóló törvény

(Zakon o elektronskih komunikacijah (ZEKom), Ur. l. RS št. 13/07 – UPB1 in 102/07-ZDRad/ Electronic Communications Act, a továbbiakba: SL E-hírközlési tv.)

E jogszabály módosítása jelenleg folyamatban van (második olvasatát tárgyalják), a módosítás célja többek között a 2007/65 EK (Audiovizuális) Irányelv (a továbbiakban: Irányelv) megfelelő rendelkezéseinek a belső jogba ültetése.

A szlovén elektronikus hírközlésről szóló törvény²

- meghatározza az elektronikus hírközlő hálózatok és elektronikus hírközlő szolgáltatások nyújtásának feltételeit, biztosítva az egyetemes szolgáltatásokat, a rádióspektrum- és azonosító-gazdálkodást,
- rögzíti a tulajdonosi jogok korlátait, meghatározza a felhasználók jogait, irányítja a hálózatok és szolgáltatások üzemeltetését szükségállapotban (vésszhelyzetben),
- biztosítja az elektronikus hírközlés titkosságát, a jogosulatlan hozzáférés elleni védelmét (*protection of secrecy and confidentiality*),
- szabályozza az elektronikus hírközlési piac szereplői közti viták megoldását,
- rögzíti a Postai és Elektronikus Hírközlési Hatóság mint független szabályozó hatóság felelősségét és feladatait, hasonlóképpen a törvény hatálya alatt működő más szervek hatáskörét, valamint
- szabályozza az elektronikus hírközléssel kapcsolatos egyéb ügyeket.

A szlovén elektronikus hírközlésről szóló törvény a magyar jogszabállyal (az elektronikus hírközlésről szóló 2003. évi tv) szinte teljesen azonosan határozza meg a hírközléshez kapcsolódó fogalmakat:³

Az *elektronikus hírközlési szolgáltatás* (Electronic communications service) az olyan, általában ellenszolgáltatásért végzett szolgáltatás, amely teljesen vagy nagyrészt jeleknek elektronikus hírközlő hálózatokon történő átviteléből, illetve irányításából áll, de nem foglalja magában az elektronikus hírközlő hálózatok vagy szolgáltatások felhasználásával továbbított tartalmat szolgáltató vagy a felett szerkesztői ellenőrzést gyakorló szolgáltatásokat, valamint az információs társadalommal összefüggő olyan szolgáltatásokat, amelyek sem teljesen, sem nagyrészt nem az elektronikus hírközlő hálózaton történő jeltovábbításból állnak.

¹ http://www.apek.si/sl/predmetna_zakonodaja

² SL E-hírközlésről szóló tv. 1.§.

³ A definíciókat a SL E-hírközlésről szóló törvény 3.§-a tartalmazza.

A meghatározás kiemeli, hogy a telekommunikációs vagy terjesztő szolgáltatások hálózatban, műsorszórás céljára történő használata elektronikus hírközlési szolgáltatásnak minősül.

A műsorszórás (*broadcasting*) a rádiós vagy televíziós tartalom közvetlen, nyilvános vétel céljával történő terjesztése és elosztása rádiótávközlési (azaz rádiós frekvenciák útján biztosított elektronikus hírközlési) szolgáltatás révén. A szlovén digitális műsorszórásról szóló törvény gyakorlatilag ugyanezt a definíciót tartalmazza azzal a szűkítéssel, hogy értelmezésekor a műsorszórás alatt csak a digitális jelekkel, földfelszíni, rádiófrekvenciák útján történő terjesztést kell érteni.⁴

Információs társadalommal összefüggő szolgáltatás: minden elektronikus úton, távollevők részére, általában ellenszolgáltatás fejében, a szolgáltatás igénybe vevőjének egyedi kezdeményezésére nyújtott szolgáltatás, különösen termékek és szolgáltatások árusítása, az interneten lévő információkhoz, az elektronikus hírközlés hálózati szolgáltatásaihoz hozzáférést biztosító szolgáltatás, az adattovábbítás, valamint a felhasználó adatainak tárolása a hírközlő hálózatokon.

1.2 Médiatörvény

(„Törvény a tömegtájékoztatásról”) (*Zakon o medijih (ZMed), Ur. l. RS št. 110/06 – UPB1 in 69/01-ZOIPub / Mass Media Act, a továbbiakban: SL Médiatv.*)

A hatályos Médiatörvény Irányelvnek megfelelő módosítása jelenleg egyeztetés alatt van; előreláthatólag 2009. december közepén kerül sor nyilvános vitára.

A szlovén médiatörvény

- meghatározza a tömegtájékoztatás (definíció szerint *bármely*, írásban, hangban vagy képből továbbított tartalom nyilvánosság számára hozzáférhető közzététele) területén működő természetes és jogi személyek jogait, kötelezettségeit és felelősségüket, valamint
- rögzíti a Szlovén Köztársaságban a tömegtájékoztatással kapcsolatos közérdeket.⁵

A szlovén médiatörvény a tartalomszolgáltatással kapcsolatos definíciókat a jogszabály szerkezetét követve úgy határozza meg, hogy az általános, minden médiumra (nyomtatott és elektronikus eszközökkel közvetített tartalmakra is) vonatkozó rendelkezéseket követően külön részben rögzíti a televíziós és rádiós műsorszolgáltatásokra vonatkozó speciális kifejezéseket:

*Tömegtájékoztatás*⁶ alatt a médiatörvény nem pusztán az újságokat és folyóiratokat, rádió- és televízió-műsorszolgáltatást érti, ide tartozik az elektronikus publikáció, a teletext és bármely más,

- írott vagy hangzó anyagon, hangban vagy képből továbbított,
- a nyilvánosság számára hozzáférhető módon közzétett,
- szerkesztett információ (tartalom) is.

⁴ Ld. a SL Digitális tv. 3.§-ában írt értelmező rendelkezéseket.

⁵ ZMed (SL Médiatv) 1. cikk. 1. bekezdés.

⁶ A tömegtájékoztatás és a tartalom definícióját a SL Médiatv. 2.§-a tartalmazza.

A „tömegtájékoztatás” (*mass media*) kifejezés – és így a médiatörvény hatálya – jogszály eltérő rendelkezése hiányában nem terjed ki

- a hivatalos közleményekre,
- a katalógusokra, a kizárólag reklám, üzleti kommunikáció, oktatási segédlet céljából közzétett információk bármely más formájára,
- a vállalatok, intézmények, alapítványok, társaságok, politikai pártok, gyülekezetek és más szervezetek belső tájékoztató tevékenységére,
- az iskolaújságokra, a Szlovén Köztársaság hivatalos lapjára és a helyi közösségek hivatalos napilapjaira, más hivatalos közleményekre,
- a plakátokra, röpiratokra, brosúrákra és diapozitívokra,
- a mozgóképek nélküli video-oldalakra (fizetetlen hirdetések).

A „műsor” (*programme*) (a definíció szerint: „*tartalom*”) magában foglalja az információ minden típusát (hír, vélemény, közlemény, tudósítás vagy más információ) és a nyilvánosság tájékoztatásának céljából (a nyilvánosság kulturális, oktatási és egyéb szükségletei kielégítésére) a tömegtájékoztatási eszközök útján terjesztett, szerzői jog által védett alkotásokat is.⁷

A *tartalomterjesztés* magában foglalja az újság, a folyóirat és a periodika kiadását, a rádió- és televízió-tevékenységet és az elektronikus közlemények kiadását – függetlenül a közlésükre szolgáló tömegtájékoztatási eszköz technológiájától, formájától.⁸

A *rádiós és televíziós tevékenység* a médiatörvény értelmében magába foglalja a műsorok nyilvánosság számára történő (vagy a nyilvánosságnak hozzáférhető) – kábelen vagy műsorszórással történő – eredeti elosztását és továbbítását (ide értve a műholdas, a kódolt és kódolatlan közvetítést is).⁹ A szlovén jogban tehát *egyelőre nem különül el olyan élesen a műsorok előállítására és elektronikus jelekben való megjelenítése (műsorszolgáltatás) a jelek továbbításától, terjesztésétől*, mint a magyar jogban (a digitális átállásról szóló törvény hatálya lépésével történt definíció-módosítás óta).¹⁰

Az egyéb, nem ennyire általános meghatározások a tanulmány vonatkozó részeiben kerülnek kifejtésre.

A fenti definíciók a közvetítés technológiáján és a tartalom elérhetőségén alapulnak, és egyelőre nem veszik át a 2007/65. EK audiovizuális irányelv definícióit. Ezzel együtt a szlovén médiatörvény általános szabályai – tekintettel a „tömegtájékoztatás” teljesen tág, technológiásemleges meghatározására – az interneten elérhető tartalmakra is irányadóak. (A médiatörvény az *e* területre vonatkozó részletszabályokat külön fejezetben tartalmazza.¹¹)

⁷ Tekintettel arra, hogy a szlovén jogszabályok angol fordításában a „programme” kifejezés nem pusztán a (rádió- és televízió-) műsorokat, hanem a bármely tömegtájékoztatási eszköz útján terjesztett információt jelenti, a továbbiakban a jelző nélküli „programme” kifejezés megfelelőjeként a tanulmányban az „információ”, ill. a „tartalom” szavakat használom.

⁸ SL Médiatv 3.§.

⁹ SL Médiatv 65.§.

¹⁰ Vö. a rádiózásról és televíziózásról szóló 1996. évi I. tv. (a továbbiakban: Rttv.) 2.§-a 30. pontjában foglalt műsorszolgáltatás-fogalom módosításával.

¹¹ 3. rész 1. fejezet: „Computer Media Communications”.

1.3 A digitális műsorsugárzásról szóló törvény

(Zakon o digitalni radiodifuziji (ZDRad), Ur. l. RS št. 102/07 / Digital Broadcasting Act; a továbbiakban: SL Dtv.)

A 2007-ben elfogadott jogszabály az EU vonatkozó irányelveinek megfelelően meghatározza

- a digitális műsorsugárzás fogalmát a Szlovén Köztársaságban,
- a digitális műsorsugárzás megvalósításának feltételeit,
- a szolgáltatók jogait és kötelezettségeit,
- a frekvenciaspektrum-gazdálkodás változásait,
- az analógról a digitális műsorszórára való fokozatos átmenetet,
- a kiegészítő és innovatív szolgáltatások bevezetését, valamint
- az analóg műsorsugárzás fokozatos megszüntetését és a digitális átállás előmozdítását ösztönző intézkedéseket.

1.4 A Szlovén Rádió- és Televízió-vállalatról szóló törvény

(Radio and Television Corporation of Slovenia Act (ZRTVS-1))

A 2005 novemberében elfogadott törvény tartalmazza a szlovén (rádió- és televízió-műsorokat is készítő és terjesztő) közszolgálati műsorszolgáltató, a **Radio-Televizija Slovenia** (hivatalos angol neve: Radio-television Slovenia vagy RTV Slovenia; a továbbiakban: **Szlovén RTV**) feladataival, céljával, működésével, finanszírozásával kapcsolatos szabályokat.

A Szlovén RTV-ről szóló törvény módosításának tervezetét 2009 novemberében bocsátották nyilvános vitára (részletesen ld. az erre vonatkozó alcímben).

1.5 A telekommunikációról szóló törvény

(Zakon o telekomunikacijah (ZTel-1), Ur. l. RS št. 30/01, 110/02 - ZGO-1, 43/04 - ZEKom - Opomba: ne velja od 1. 5. 2004, vendar se na podlagi 2. ods. 171 čl. ZEKom njegove določbe IX., X. poglavja ter XVII. poglavja v delu, ZEKom.) a továbbiakban: SL Telekom-tv.)

A törvény meghatározza:

- a telekommunikációs hálózatokon keresztül történő információvábbítás és a telekommunikációs szolgáltatások nyújtásának és telekommunikációs hálózatok működtetésének feltételeit,
- a telekommunikációs szolgáltatások nyújtásának engedélyezését,
- megállapítja a frekvenciahasználat feltételeit és eljárásrendjét, valamint a hálózatok és felhasználók összekapcsolásának feltételeit,
- szabályozza az egyetemes telekommunikációs szolgáltatásokat,
- megszabja az azonosítószámok és a rádió- és televízió-végberendezések használatának feltételeit,
- szabályozza a Szlovén Köztársaság Telekommunikációs és Műsorszórási Hivatalának – mint független szabályozó hatóságnak – az alapítását, a szervezeti felépítését és a működését, valamint egyéb – a jelen törvény hatálya alá tartozó adminisztratív feladatokat teljesítő – hatóságok hatáskörét,

- meghatározza a Telekommunikációs Tanács feladatait,
- rögzíti a telekommunikációs hálózatok üzemeltetőinek és felhasználóinak jogait és kötelezettségeit,
- szabályozza a telekommunikációhoz kapcsolódó egyéb ügyeket.

1.6 A média területét szabályozó egyéb jogszabályok és más normák (önszabályozás)

A nemzetközi és az európai uniós megállapodások, egyezmények, irányelvek és egyéb formában meghatározott kötelezettségek érvényesüléséhez – a magyar jogrendszerhez hasonlóan – Szlovéniában is szükséges e normák belső jogrendszerbe való beültetése, implementálása. Ennek következtében természetesen létrejött többek között:

- a határon túli televíziózásról szóló egyezményt és jegyzőkönyvit ratifikáló törvény,¹²
- a 87,5–108 MHz használatáról szóló regionális egyezményt ratifikáló törvény¹³ stb.

Az önszabályozás területéről példaként említhető az Újságírók Etikai Kódexe, illetve az újságírói etika szakmai szabályairól és elveiről 2000-ben a Szlovén RTV-ben kiadott szabályzat, valamint a reklámszervezetek önszabályozása.

1.7 A média területére vonatkozó rendelkezéseket is tartalmazó jogszabályok¹⁴

A média szervezetrendszerére, egyéb területek intézményeivel való kapcsolatára több jogszabály is tartalmaz rendelkezéseket, illetve a műsorkészítés gyakorlatában számos – egyébként nem csak a médiára szabott – normára kell tekintettel lenni.

Érinti tehát a média szabályozását, illetve a médiarendszer működését és a műsorkészítés gyakorlatát többek között:

- az alkotmány,
- a kötelmi jogról szóló törvény,
- a büntető törvénykönyv (utóbbi kettő a személyiséget sértő tényállások révén),
- a személyes adatok védelméről szóló törvény,¹⁵
- a közérdekű információkhoz való hozzáférésről szóló törvény,¹⁶

¹² Zakon o ratifikaciji evropske konvencije o čezmejni televiziji in Protokola, ki spreminja evropsko konvencijo o čezmejni televiziji, Ur. l. št. 57/99 (Mednarodne pogodbe, Ur. l. RS, št. 18/99) (Act Ratifying the European Transfrontier Television Convention and the Protocol amending the European Transfrontier Television Convention).

¹³ (Zakon o ratifikaciji območnega sporazuma o uporabi pasu 87,5-108,0 MHz za FM zvokovno radiodifuzijo (Območje 1 in del Območja 3) /MOSUPZR/, Ur. l. RS-MP št. 5/97 - Act Ratifying the Regional Agreement Relating to the Use of the Band 87.5-108 MHz for FM Sound Broadcasting (Region 1 and Part of Region 3).

¹⁴ A szlovén jogszabályok többsége a <http://www.lexadin.nl/wlg/legis/nofr/eur/lxwsvl.htm> oldalról angol nyelven is letölthető.

¹⁵ Personal Data Protection Act.

¹⁶ Access to Public Information Act.

- a közérdekű információk biztosítására vonatkozó rendelet,¹⁷
- a közszereplőkkel kapcsolatos információkhoz való hozzáférésről szóló törvény,¹⁸
- a közintézményekről szóló törvény,¹⁹
- a nyilvános hírközlő eszközökről szóló törvény (ZJG) stb.

(Szlovéniában nincs egységes polgári törvénykönyv: a magánjog egyes területeit külön törvények szabályozzák - így létezik külön dologi törvény, kötelmi törvény, stb.)

¹⁷ Decree on the Provision of Public Information (2005).

¹⁸ Act on the Access to Information of Public Character.

¹⁹ Zakon o javnih agencijah (ZJA), Ur. l. RS št. 52/02 in 51/04.

2. Az Alkotmány vélemény szabadságra vonatkozó rendelkezései

A Szlovén Köztársaság 1991. december 23-án elfogadott – többször módosított²⁰ – alkotmánya az emberi és alkotmányos alapjogok között:

- kinyilvánítja a véleménynyilvánítás szabadságát (freedom of expression²¹), azon belül rögzíti a gondolat-, a szólás- és a nyilvános közlés (public appearance), a sajtó és a nyilvános kommunikáció és kifejezés más formáinak szabadságát,
- rögzíti az információk és vélemények szabad megszerzésének, befogadásának, terjesztésének jogát,
- rögzíti, hogy amennyiben törvény biztosítja, mindenkinek joga van hozzájutni azokhoz a közérdekű adatokhoz, amelyekhez jogos (jogszabályban meghatározott, alapos) érdeke fűződik.²²

A szlovén alkotmány speciális abból a szempontból, hogy külön nevesíti az olasz, a magyar és a roma kisebbségek jogait: az előbbi kettőnek több téren autonómiát, a közéletben részvételt biztosítva. Az **olasz és a magyar közösségeknek** az alkotmány garantálja – a gazdasági, kulturális, tudományos és kutató tevékenység mellett kiemelten – **a média** és általában a publikációk **terén saját szervezetek felállításának**, e területek fejlesztésének **jogát**.²³

A szlovén alkotmány külön szakaszban rögzíti nem csupán a személyek, szervezetek vagy testületek jogait és érdekeit sértő, nyilvánosságra hozott információk **helyreigazításához**, hanem az ilyen információkra való **válaszadáshoz való jogot** is.²⁴

A szlovén médiatörvény a médiaszabadságról részletesebben rendelkezik, rögzítve, hogy a tömegtájékoztató tevékenységnek²⁵

- a véleménynyilvánítás szabadságán,
- az emberi személyiség és méltóság sérthetlenségén,
- az információk szabad áramlásán,
- a különböző véleményekre való nyitottságon,
- a kiadók alkalmazottainak, az újságíróknak és más, a műsorok és műsortervek készítésében részt vevő alkotóknak autonómiáján, függetlenségén, valamint
- ez utóbbiak személyes felelősségén

kell alapulnia.

A médiatörvény külön szakaszban emeli ki, hogy a Szlovén Köztársaság *más országok műsorainak szabad terjesztését és vételét is biztosítja* és azt kizárólag nemzetközi egyezményeknek megfelelően korlátozhatja.²⁶

²⁰ The Constitution of the Republic of Slovenia; http://www.servat.unibe.ch/icl/si00000_.html

(A SL Alkotmány elfogadva: 1991. dec. 23-án, módosítva: 1997. július 14-én, 2000. július 25-én, 2003. március 7-én, 2004. június 15-én és 2006. június 20-án.)

²¹ SL Alkotmány 39.§.

²² „Except in such cases as are provided by law, everyone has the right to obtain information of a public nature in which he has a well founded legal interest under law.”

(E szabály a magyar alkotmányban és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló törvényben meghatározott, a közérdekű adatok megismeréséhez való jogot egészen általánosan és tágan megszabó rendelkezéseknél jóval szűkebb.)

²³ SL Alkotmány 64.§.

²⁴ SL Alkotmány 40.§.

²⁵ SL Médiatörvény 6.§.

3. A média felügyelete – az intézményrendszer

Szlovéniában két intézmény, illetve az azok szervezetén belül működő testületek rendelkeznek a médiával kapcsolatos hatáskörökkel:

- az APEK (Postai és Elektronikus Hírközlési Hatóság) és a keretében működő Műsorszolgáltatási Tanács, illetve
- a Kulturális Minisztérium és a keretében működő Média Igazgatóság, illetve Kulturális és Média Felügyelőség (amelynek elsődleges célja a pluralitás védelme a média területén).

3.1 Postai és Elektronikus Hírközlési Hatóság (APEK)

(APEK – Agencija za pošto in elektronske komunikacije Republike Slovenije; **Post and Electronic Communications Agency of the Republic of Slovenia**,²⁷ a továbbiakban: „Hatóság” vagy APEK.)

Az APEK a postai feladatok és az elektronikus hírközlés, illetve a rádiózás és a televíziózás területének szabályozására és ellenőrzésére létrehozott független szabályozó szervezet, amely a hatékony verseny kialakítása, fenntartása – és ennek révén magas minőségű, modern és megfizethető szolgáltatások, továbbá változatos rádió- és televízióműsorok – érdekében szabályozza az elektronikus hírközlési és a postai piacot, fejlesztési stratégiát dolgoz ki.

Hatásköre – amelyen belül eljárásokat folytathat le, egyedi döntéseket hozhat – tágabb mint a magyar Hírközlési Hatóságé: a postai feladatok mellett a média területén az intézmény keretein belül működik a Műsorszolgáltatási Tanács (ld. alább).

Az APEK intézkedései „a lehetőségekhez képest technológia-semlegesek és a törvény céljaival arányosak”. A Hatóság végső (szervezetén belül már nem felülvizsgálható) döntése ellen közigazgatási perben lehet jogorvoslatért folyamodni.

Az APEK működése nyilvános: ennek érdekében többek között köteles közzétenni főbb adatait, eljárási szabályait, az adataihoz, információkhoz való hozzáférés módját stb.

Az APEK feladat- és hatáskörét (pl. frekvenciagazdálkodás, hírközlési szolgáltatások engedélyezése, felügyelete, piacelemzés, szankcionálás), szervezetét az elektronikus hírközlésről szóló törvény határozza meg.

Az APEK vezetőjét és két helyettesét a kormány nevezi ki 5 évre, nyilvános pályázat alapján; utóbbiak közül az egyik a műsorszolgáltatási, a másik a hírközlési területet felügyeli.

Az APEK évente nyilvános beszámolót készít mind a hatáskörébe tartozó feladatok elvégzéséről, mind pénzeszközeinek felhasználásáról.

Az APEK hatásköre a kereskedelmi és a „speciális jelentőségű” (közszolgálati, helyi, regionális, hallgatói, nonprofit) műsorszolgáltatókra egyaránt kiterjed:

- ide tartozik a műsorszolgáltatási engedéllyel rendelkezők felügyelete (betartják-e a műsorokra vonatkozó kötelezettségeket);
- a tulajdonosi korlátozások betartásának felügyelete;
- műsorszolgáltatási engedélyek jóváhagyása (a Műsorszolgáltatási Tanács kötelező ajánlása alapján);

²⁶ SL Médiatv 7.§.

²⁷ <http://www.apek.si/en>

- a helyi, regionális és hallgatói műsorszolgáltatói jogosultság (státusz) kiadása és visszavonása;
- a Műsorszolgáltatói Tanács technikai, pénzügyi és adminisztratív támogatása.

Az APEK szankcióként figyelmeztetést adhat, bírságot szabhat ki, hirdetések tilthat be, a műsorszolgáltatói engedélyt felfüggesztheti, visszavonhatja.

Együttműködés

A Hatóság köteles együttműködni és egyeztetni a hatáskörébe tartozó ügyekben érintett más hatóságokkal.²⁸

Az elektronikus hírközlésről szóló törvény külön rendelkezik az APEK és a Versenyhivatal²⁹ együttműködéséről, amelynek keretében e szervek kötelesek az egymás hatáskörébe tartozó feladatokhoz kapcsolódó adatokat – az adatvédelemre vonatkozó szabályok betartásával – kölcsönösen rendelkezésre bocsátani. A Hatóság a piacelemzést és piacmeghatározást a Versenyhivatal kizárólagos hatáskörének sérelme nélkül köteles elvégezni.³⁰

A törvény szintén rendelkezik a Hatóság és az egyéb szabályozó szervezetek, illetve az Európai Bizottság együttműködési és egyeztetési kötelezettségeiről és az eljárás részleteiről. (A Hatóság többek között a piacelemzés és -meghatározást megelőzően, valamint az Európai Unió tagállamai közti kereskedelmet esetlegesen érintő döntései meghozatala előtt köteles az egyeztetésre.)³¹

3.1.1 Műsorszolgáltatói Tanács (Broadcasting Council, SRDF)^{32 33}

Az APEK keretében működő Műsorszolgáltatói Tanács egy független szakértő testület. Hét tagját a Nemzetgyűlés választja öt évre a jog, a telekommunikáció- vagy információtudomány, az audiovizuális kultúra, a közgazdaságtan, az újságírás vagy a kommunikáció szakértőiből állított jelöltek közül. A tagok mandátuma meghosszabbítható.

A Tanács elnökét és alelnökét a tagok maguk közül választják, szervezetének és működésének szabályait a Nemzetgyűlés állapítja meg.

Feladatait a médiatörvény határozza meg részletesen,³⁴

- kezdeményezi a Hatóságnál a műsorokkal kapcsolatos – a médiatörvényben meghatározott – követelmények és korlátok betartásának szakmai ellenőrzését;
- a műsorszolgáltatásra szolgáló frekvenciák felosztására kiírt pályázat lefolytatásával előkészíti a szolgáltatók közti választást a Hatóság számára,
- előzetes véleményt ad a rádió- és televízió-tevékenység végzéséhez szükséges engedélyek kiadásáról, visszavonásáról és átruházásáról,
- előzetes véleményt ad a Hatóság számára a *helyi, körzeti (regionális) és a hallgatói* rádió- és televízió műsorszolgáltatók kijelöléséről, illetve e státusz visszavonásáról,
- előzetes véleményt ad a Minisztérium számára a *nonprofit* hallgatói rádió- és televízió műsorszolgáltatók kijelöléséről, illetve e státusz visszavonásáról,

²⁸ E-hírközlési tv. 123.§.

²⁹ Office for the Protection of Competition.

³⁰ E-hírközlési tv. 124.§

³¹ E-hírközlési tv. 125.§

³² http://www.srdf.si/en/about_the_council,

³³ http://www.apek.si/en/srdf_about_the_council

³⁴ SL Médiatv. 100.§.

- előzetes véleményt ad a Minisztérium számára a koncentráció korlátozásáról,
- értékeli, elemzi a rádió- és televízió-műsorszolgáltatások helyzetét,
- a Minisztérium számára előkészíti és előterjeszti a helyi és körzeti műsorok részletes feltételeinek, a speciális műsorszolgáltatók kijelölésének, a Médiatörvényben meghatározott műsorkövetelményeknek (pl. belső gyártású műsorok aránya) szabályait,
- jóváhagyja a rádió- és televízió-tevékenység végzéséhez szükséges engedély kiadására, módosítására, átruházására, megújítására, törlésére és visszavonására irányuló eljárási szabályokat,
- javaslatot terjeszt elő a társadalom számára nagy jelentőségű események listájának kiadására, a lista tartalmára, illetve az érdekeltek közti kötelező egyeztetési eljárásra,
- a Hatóság számára hozzájárulást ad a rádió- és televízió-szolgáltatások fejlesztési stratégiájához,
- a Nemzetgyűlés számára éves beszámolót vagy értékelést készít a műsorszolgáltatás helyzetéről, illetve javaslatot tesz annak javítására.

Összeférhetetlenségi szabályok

A Műsorszolgáltatási Tanácsnak nem lehetnek tagjai³⁵ többek között a parlamenti képviselők, az állami szervek alkalmazottai, a politikai pártok vezetőségének tagjai, a műsorszolgáltató vagy reklámozó szervezet alkalmazottai vagy a vele szerződéses jogviszonyban álló személyek.

3.2 A Kulturális Minisztérium keretében működő Média Igazgatóság, valamint Kulturális- és Média Felügyelőség³⁶

A médiatörvény rendelkezik a Kulturális Minisztériumnak a médiával kapcsolatos fő feladatairól, azaz: a médiatörvény betartásának ellenőrzéséről és a médiumok nyilvántartásának vezetéséről (*mass media register*).

A Kulturális Minisztériumon – mint közigazgatási szerv – belül működő *Kulturális- és Média Felügyelőség*, illetve a *Média felügyelő (Media inspector)* ellenőrzi a kultúrával és a médiával kapcsolatos jogszabályok és egyéb előírások betartását, vizsgálja ki a médiatörvény megszegésével összefüggő nézői panaszokat.³⁷ A médiatörvény megszegése miatt hivatalból is bejelentésre is folytathat eljárást.

A szintén a Kulturális Minisztérium keretében működő *Média Igazgatóság* feladata a médiapluralitás feletti őrökés és az annak fenntartása érdekében szükséges szabályozási javaslatok és intézkedések kidolgozása, az EU-s irányelvek nemzeti jogba ültetésének előkészítése stb.

³⁵ SL Médiatv. 101.§.

³⁶ <http://www.mk.gov.si/en/>

³⁷ <http://www.culturalprofiles.net/slovenia/Units/4127.html>

A Média Igazgatóság

- vizsgálja a média pluralitását, a műsorok gyártását és terjesztését,
- a média sokszínűségének kiteljesítése érdekében, megfelelő elemzések után intézkedési tervet, illetve fejlesztő beruházásokat készít elő,
- végrehajtja a médiával és az audiovizuális kultúrával kapcsolatos kormányzati feladatokat,
- a többi érintett kormányzati szervvel, szakmai szervezettel, uniós intézményekkel együttműködve biztosítja a szektor átfogó fejlesztését,
- a helyi és az európai normákkal összhangban biztosítja a terület szabályozását;
- vizsgálja a médiaszektor fejlődését,
- együttműködik a helyi és nemzetközi állami és civil szakmai szervezetekkel és szakértőkkel, továbbá
- a központi projektekkel összefüggésben együttműködik minisztériumokkal és közintézményekkel, a kormányzat részére előterjesztéseket készít és egyeztet az Európai Bizottsággal és Tanáccsal,
- véleményezi az előterjesztéseket és a fejlesztési projekteket,
- a műsorok és beruházások együttfinanszírozására követelményrendszert dolgoz ki,
- a kulturális programok és projektek együttfinanszírozásához éves és hosszútávú, azok fedezetéről is rendelkező terveket készít,
- biztosítja az európai kulturális programokat és az európai alapokból finanszírozott projektek ellenőrzését,
- a Kulturális és Média Felügyelettel együttműködve foglalkozik a Szlovén RTV-hez kapcsolódó jogi ügyekkel.

4. Tartalomsszabályozás

4.1 Az egyéni érdekek védelme (személyiségvédelem)

4.1.1 Az alkotmány, a kötetmi jogról szóló törvény és a büntető törvénykönyv rendelkezései

A szlovén alkotmány (a vonatkozó nemzetközi egyezményekben foglaltaknak megfelelően, a magyar alkotmány rendelkezéseivel szinte teljesen egyezően) többek között az alábbi személyhez fűződő jogokat említi:³⁸

- általánosságban az ember fizikai és mentális integritásának védelmét (*protection of rights to privacy and personality rights*),
- az emberi méltóságot,
- a véleménynyilvánítás szabadságát (*freedom of expression*),³⁹ amelyben rögzíti a gondolat-, a szólás- és a nyilvános közlés (*public appearance*), a sajtó és a nyilvános kommunikáció és kifejezés más formáinak szabadságát,
- az információk és vélemények szabad megszerzésének, befogadásának, terjesztésének jogát,
- a közérdekű adatok (korlátozottabb) megismerésének jogát,⁴⁰
- a helyreigazításhoz és a válaszadáshoz való jogot,
- a bírósági eljárásokhoz kapcsolódó személyes jogokat (amelyek közül a média szempontjából többek között az ártatlanság védelme az, amire különös tekintettel kell lenni),
- személyes adatok védelméhez fűződő jogot,
- levelezés, egyéb kommunikáció bizalmaságának védelmét.

Szlovéniában az alkotmánybéli felsorolásán túl a személyhez fűződő jogokat nem deklarálja külön jogszabály. Mivel Szlovéniában nincs egységes polgári törvénykönyv, a személyiségi jogsérelem megszüntetésére vonatkozó igényt a *kötetmi jogról szóló törvény* (OZ; Zakon o obligacijskih razmerjih) tartalmazza a következők szerint:

Mindenkinek joga van a bíróságtól vagy más hatóságtól követelni, hogy rendelje el az emberi méltóságot, a magán-, illetve családi élethez való jogot vagy egyéb személyiségi jogot sértő cselekmény megszüntetését. A bíróság, illetve más hatóság elrendelheti a sérelmes cselekmény megszüntetését, amelynek be nem tartása esetén a jogsértőnek egy összegben vagy részletekben meghatározott pénzüsszeget kell fizetnie.⁴¹

A 2008 májusában elfogadott büntető törvénykönyv a személyhez fűződő jogokat a szabadságjogok elleni bűncselekményekről szóló 16. fejezetében (jogtalan lehallgatás, hangfelvételek, képfelvételek, a kommunikációra szolgáló eszközök titkosságának megsértése, a magániratok nem megengedett közzététele, a személyi adatokkal való visszaélés, a nyomtatás és sugárzás megakadályozása), valamint az emberi méltóságról és a jóhírnév elleni bűncselekményekről szóló 18. fejezetében (sértés, rágalmozás, becsület vagy

³⁸ SL Alkotmány II. rész (14–65.§).

³⁹ SL Alkotmány 39.§.

⁴⁰ „Except in such cases as are provided by law, everyone has the right to obtain information of a public nature in which he has a well founded legal interest under law.”

⁴¹ SL Kötetmi törvény 134.§.

jóhírnév megsértése, gyalázás szándékával elkövetett hamis vád, a Szlovén Köztársaság gyalázása, idegen ország vagy nemzetközi szervezet gyalázása, a szlovén nemzet és egyéb [olasz, magyar vagy roma] nemzeti közösségek gyalázása) érinti.

A törvény az egyes tényállások rádió, televízió vagy más tömegtájékoztatási eszköz útján történő elkövetését minősített esetnek tekinti és magasabb büntetési tétellel rendeli szankcionálni. Emellett amennyiben a méltóság és a jóhírnév elleni bűncselekményeket tömegtájékoztatási eszköz útján követik el, a bíróság – kérelemre – elrendelheti az erre vonatkozó ítélete nyilvános közzétételét.⁴²

4.1.2 Jog a helyreigazításhoz és a válaszadáshoz

A szlovén *alkotmány* külön szakaszban rögzíti nem csupán a személyek, a szervezetek vagy a testületek jogait és érdekeit sértő, nyilvánosságra hozott információk **helyreigazításához**, hanem az ilyen információkra való **válaszadáshoz való jogot** is⁴³ (Right to Correction and Reply), a *médiatörvény* pedig egészen részletesen rendelkezik a helyreigazítás és a válaszjog szabályairól.⁴⁴

4.1.2.1 Helyreigazítás (Right to Correction of a Report Published)

A médiatörvény az alkotmányt ismételve deklarálja, hogy mindenkinek joga van a felelős szerkesztőnél igényelni a jogait vagy érdekeit sértő közlés ingyenesen helyesbítését.

A helyreigazítási igényt a közzétételt, illetve az érdekelt tudomására jutást (amennyiben ez objektív okból a közzététel után történt) követő 30 napon belül kell előterjeszteni.

A helyreigazítás nem csupán a téves vagy valótlan állítások korrekcióját jelenti: említhet vagy bemutathat bármilyen egyéb ellentétes tényt vagy körülményt, amely a sértett személy cáfolatát alátámasztja. A helyreigazítás szövegét lényeges módosítás, kiegészítés nélkül kell közzétenni; kizárólag a helyesírási hibák javíthatók az érintett tájékoztatását és egyetértését követően.

A helyreigazítást az alábbi határidőkön belül kell közzétenni:

- amennyiben havonta vagy ritkábban megjelenő médium a kötelezett, és a helyreigazítás iránti kérelem a következő szám megjelenése előtt legalább 14 nappal megérkezik, a következő számban,
- minden egyéb esetben az igény kézhezvételét követően közzétételre kerülő számban, illetve a következő műsorban,
- elektronikus közzététel esetén a kézhezvételt követő 48 órán belül.

A helyreigazító közleményeket egyértelműen jelezve „helyreigazítás”-ként vagy „az ellentétes tények bemutatása”-ként kell közzétenni ugyanolyan formában és helyen, illetve – amennyiben a kifogásolt közlés egy médium több kiadványán vagy csatornáján is megjelent – számban, mint a jogsértő közleményt. A törvény meglehetősen részletesen szabályozza, mi minősül a „megfelelő helyen” való megjelentetésnek a nyomtatott sajtóban, illetve hogyan kell helyreigazítani a rádiós vagy televíziós műsorszolgáltatásban.

⁴² Régi Btk. 179.§, új Btk. 166.§.

⁴³ SI Alkotmány 40.§.

⁴⁴ SL Médiatv. 26.§–44.§.

A felelős szerkesztő a helyreigazítási kérelem kézhezvételét követő 24 órán belül köteles tájékoztatni az érintettet kérelme elutasításáról, illetve elfogadása esetén arról, mely kiadványban/műsorban, mikor fog megjelenni a helyreigazítás. A helyreigazítás iránti kérelem – kizárólag írásban érvényes – elutasításában egyértelműen meg kell jelölni az elutasítás alapjául szolgáló tényeket.

Lényeges, hogy a helyreigazításra vonatkozó kommentárt vagy választ nem szabad egyidejűleg, a médium ugyanazon kiadásában vagy műsorában közzétenni!

A Média törvény részletesen taglalja a helyreigazítás iránti eljárás szabályait (pl. a kérelem minimális tartalmát; a közzétett műsorok felvételének minimális megőrzési idejét, arról másolat kiadásának szabályait; a megszűnt kiadóval/műsorszolgáltatóval szembeni igény lehetőségét; a helyreigazítási kérelem azon lehetséges hiányosságait, hibáit, amelyek miatt a kérelem jogszerűen elutasítható; elutasítás esetén az ezirányú bírósági eljárás megindításának szabályait (Szlovéniában is a helyreigazítás elmulasztott határidejétől számított 30 napon belül lehet keresetet benyújtani), valamint a vonatkozó bírósági eljárás részleteit (keresetre reagálás, tárgyalás, döntés határideje, fellebbezés lehetősége és határideje, ezt követő közzététel szabályai stb).

A sajtóhelyreigazítás eljárási szabályairól a nyilvános hírközlő eszközökről szóló törvény is rendelkezik, amely a sérelmes közléstről való tudomásszerzéstől számított 30 napos határidőt tűz az igény előterjesztésére.⁴⁵

4.1.2.2 Válaszadás joga (Right to Reply to Information Published)

A válaszadás jogának célja az objektív, sokoldalú és naprakész (időszerű) tájékoztatással kapcsolatos közérdeknek – mint a közügyekről való véleményalkotás alapvető eszközének – biztosítása.

A Média törvény rögzíti, hogy bárki jogosult a felelős szerkesztőnél igényelni valamely közzétett információra adott azon válasznak ingyenes közzétételét, amellyel bizonyítható állításokon keresztül cáfolja vagy jelentősen helyesbíti a publikált anyagban szereplő tényállításokat vagy adatokat.

A választ – a nyelvtani javítások kivételével – alapvető módosítás vagy kiegészítés nélkül kell közölni, a felelős szerkesztő azonban jogosult a közlés előtt a válasz rövidítését kérni a szerzőtől.

A válasz elutasításának ugyanazon hibákra, hiányosságokra tekintettel van lehetőség, mint a helyreigazítás esetén, illetve általában, ha a válasz valótlan vagy bizonyíthatatlan információkat, állításokat tartalmaz. Amennyiben a szerkesztő véleménye szerint csak egyes állítások valótlanok vagy bizonyíthatatlanok, nem utasíthatja el a válasz közzétételét anélkül, hogy előtte felhívna a szerzőt ezen állítások visszavonására, törlésére.

A bírósági eljárásnak a helyreigazításra vonatkozó szabályai értelemszerűen alkalmazandók a válaszadásra is.

⁴⁵ Elektronikus hírközlési eszközökről szóló tv (ZJG) 9.§.

4.1.3 A Médiatörvény és a Szlovén RTV-ről szóló törvény egyéb, személyiségvédelemre vonatkozó rendelkezései

A szlovén médiatörvény általánosságban rögzíti, hogy a tömegtájékoztató tevékenységnek⁴⁶ – többek között – az emberi személyiség és méltóság sérthetlenségén kell alapulnia.

A magyar „közösség elleni izgatás” kvázi megfelelőjét, az „intoleranciára (türelmetlenségre) buzdítás” tilalmát (Prohibition of Incitement to Inequality and Intolerance) a médiatörvény külön szakaszban szabályozza. Eszerint tilos olyan tartalmak terjesztése, amelyek a nemzeti, a faji, a vallási, a szexuális vagy más egyenlőtlenségre, erőszakra vagy háborúra bátorítanak, avagy az előbbi különbözőségeik okán gyűlöletre vagy intoleranciára buzdítanak.⁴⁷

A médiatörvény a reklámozás – később részletezett – szabályainál rögzíti, hogy a reklám nem sértheti az emberi méltóságot, illetve nem buzdíthat faji, szexuális, etnikai, politikai vagy vallási türelmetlenségre. (A reklámtilalmak – így ezen szabály – megszegését a médiatörvény igen komoly összeggel rendeli büntetni.)⁴⁸

A *Szlovén RTV-ről szóló törvény* megismétli az alkotmányban és a médiatörvényben is rögzített alapelveket, amikor kimondja, hogy azok az újságírók, szerkesztők és mások, akik közvetlenül részt vesznek a Szlovén RTV műsorainak gyártásánál vagy előkészítésénél, munkájuk során kötelesek tiszteletben tartani az ember személyiségét és méltóságát, tisztelni az alkotmányosság és törvényesség elvét – különös tekintettel a kulturális, a vallási, a nemi, a faji, a nemzeti vagy más türelmetlenség gerjesztésének tilalmára.⁴⁹

(Mindezt megerősíti „Az újságírói etika szakmai szabályai és elvei a Szlovén RTV műsoraiban” című szabályzat, amelynek az „Igazság a riportokban” című fejezete rögzíti, hogy az újságírónak tisztelnie kell az egyének személyi integritását, illetve előírja a szenzációhajhászás tilalmát, különösen a bűnesetekről szóló műsorokban. Részletes szabályokat állít fel például arra, hogy tiszteletben kell tartani az ártatlanság vélelmét mindaddig, amíg be nem bizonyosodik a bűnösség, nem szabad közelképet készíteni az áldozatokról és testükről stb.)

⁴⁶ SL Médiatörvény 6.§.

⁴⁷ SL Médiatv. 8.§.

⁴⁸ SL Médiatv. 65.§.

⁴⁹ SL RTV-tv. 5.§.

4.2 Gyűlöletbeszéd

A szlovén *alkotmány* tiltja a nemzeti, a faji, a vallási vagy más megkülönböztetést, türelmetlenséget és a nemzeti, a faji, a vallási vagy más gyűlöletre uszítást, sőt (teljesen tágan fogalmazva) azt is rögzíti, hogy *minden erőszakra felbujtás alkotmányellenes*.⁵⁰

A *büntető törvénykönyv* külön tényállása (a szlovén nemzet és egyéb nemzeti közösségek gyalázása) alapján, magasabb büntetési tétellel büntetendő az, aki a sértés, a rágalmozás, a becsmérlés vagy a jóhírnév megsértését, illetve a gyalázás szándékával történő hamis vádat nyilvánosan, *a szlovén nemzet vagy az olasz, a magyar vagy a roma közösségek ellen* követi el.⁵¹

Bár a Btk. előzőleg – 2008 májusa előtt – hatályos szövege még csak az olasz és magyar etnikumok számára nyújtott védelmét az új Btk. a roma közösségekre is kiterjesztette, az egyéb, nem „öshonos”, illetve a nem nemzetiségi, hanem más (pl. vallási) kisebbségek elleni *ilyen típusú* jogsértéseket külön nem szankcionálja.

A büntető törvénykönyv a magyar „közösség elleni izgatás”-hoz hasonló, általánosabban megfogalmazott tényállást is tartalmaz: „*az egyenlőség alapelveinek megsértésével történő gyűlöletre, viszályra, türelmetlenségre buzdítás*”⁵² tényállása valósul meg

- a nyilvános *etnikai, faji, vallási vagy egyéb* gyűlöletre, türelmetlenségre ösztönzés, *testi, lelki hiányosság, szexuális irányultság vagy más* miatti egyenlőtlenség keltése, továbbá
- egy faj felsőbbrendűségéről szóló eszme terjesztése, rasszista tevékenységhez támogatás nyújtása, az ilyen tevékenység tagadása vagy jelentőségének kisebbítése, fajirtás, holokauszt, emberiség ellen elkövetett bűncselekmény, háborús bűncselekmény, agresszió pártolása, helyeslése, lekicsinylése esetén.

A tényállás értelemszerűen megvalósítható a tömegtájékoztatási eszközök útján is (ez itt alapesetnek minősül, nem tartozik hozzá minősített szankció).

Összegezve: az alkotmány tág – bármely kisebbségre kiterjedő – védelme megismétlődik a médiajog fent ismertetett szabályaiban:

- a *médiatörvénynek* az „intoleranciára (türelmetlenségre) buzdítás” tágan meghatározott – nemzeti, faji, vallási, szexuális *vagy más* egyenlőtlenségre, erőszakra stb. bátorítás, gyűlöletkeltés tilalma,
- a reklámszabályok pénzbírsággal szankcionálható, szintén általános intolerancia-tilalma, valamint
- a *Szlovén RTV-törvénynek* az ugyanezen szabályokat az újságírók tekintetében kiemelő rendelkezése.

A büntetőjog pedig – 2008 májusa óta – szintén igen tágan pönizálja valamennyi kisebbség védelmét, valamint a háborús és emberiség elleni bűncselekményeket, a rasszista tevékenységet pártoló magatartást.

⁵⁰ SL Alkotmány 63.§.

⁵¹ Régi SL Btk. 176. új SL Btk. 165. §-a.

⁵² Régi Btk. 300.§., új Btk. 297.§ (Megjegyzendő, hogy 2008-ig a büntető törvénykönyv e szakasza csak a *vallási, etnikai és faji* gyűlöletkeltést rendelte büntetni, az egyéb (pl. nemi vagy politikai hovatartozás szerinti) kisebbségek elleni uszítás nem tartozott a hatálya alá.)

4.3 Gyermekvédelem

4.3.1 Műsorkategóriák és egyéb gyermekvédelmi előírások

A magyar Rttv-hez hasonlóan a szlovén médiatörvény is külön alcímben rendelkezik a gyermekek (kiskorúak) védelméről (*protection of minors*).⁵³

4.3.1.1 Kiskorúak védelme a televíziózásban

A jogszabály általános tilalomként fogalmazza meg, hogy a *televíziós* program nem mutathat be *túlzón erőszakos vagy pornográf* jelentekeket, amelyek *súlyosan* sértik a gyermekek vagy kiskorúak mentális, erkölcsi vagy pszichikai fejlődését. A felsorolt tartalom sugárzása akkor megengedett, ha erre alkalmas technikai vagy egyéb megoldás révén gyermekek és kiskorúak számára nem hozzáférhető.

Általánosságban, az erőszakot vagy szexualitást tartalmazó jelenetek bemutatása akkor megengedett, ha nem sértik az esztétikai és a fent meghatározott – a „túlzó,” kiskorúakra ártalmas határt elérő – etikai szabályokat. Az ilyen közvetítést megelőzően és az alatt, hangzó és képi figyelmeztetéssel és jellel egyértelműen és érthetően tájékoztatást kell adni arról, hogy a műsor 15 év alattiak számára nem ajánlott.

A hivatkozott esztétikai és etikai követelményeket, a megfelelő figyelmeztetés és jel használatát, az ezen előírásokkal betartásával kapcsolatos kifogások előterjesztésének lehetőségét a műsorszolgáltatók belső szabályzatukban (*etikai szabályzat*) rögzítik, és azt folyamatosan, bárki számára elérhetővé teszik, illetve megküldik az illetékes (kulturális) minisztériumnak és a Műsorszolgáltatói Tanácsnak.

A megfelelő besorolásra és a korhatár feltüntetésére vonatkozó, valamint az etikai szabállyal kapcsolatos előírásokat betartó műsorszolgáltatók az ilyen típusú – 15 év alattiaknak ugyan nem ajánlott, de a súlyosan ártalmas kategóriát el nem érő – műsorokat éjjel és hajnali 5 óra között sugározhatják.

A képi jelekre és a hangzó és képi figyelmeztetésre, ill. azok bemutatására vonatkozó másodlagos szabályozásról az illetékes (jelenleg a kulturális) miniszter gondoskodik.

4.3.1.2 Kiskorúak védelme egyéb írott és elektronikus platformokon

Nyomtatott kiadványokban és a reklámozás területén pornográf tartalom csak olyan módon jelenhet meg, hogy a kiskorúak ne lássák és ne vásárolhassák meg e tartalmakat.

Az elektronikus publikációkban a megfelelő technikai eszközök alkalmazásával úgy kell korlátozni a pornográf tartalmat, hogy kiskorúak ne férhessenek hozzá.

4.3.1.3 Kiskorúak védelme a reklám-szabályozásban

A fenti rendelkezések mellett a reklámkorlátozások között – szintén a magyar Rttv-hez hasonló szerkezetben – ugyancsak megjelennek a kiskorúak érdekeit védő szabályok: az elsősorban gyerekeknek szóló vagy olyan reklámok, amelyeken gyerekek jelennek meg, nem tartalmazhatnak erőszakos, pornográf vagy olyan jeleneteket, amelyek sérthetik egészségüket vagy mentális, pszichikai fejlődésüket, illetve bármilyen más negatív hatásuk lehet.

⁵³ SL Médiatv 84. §.

A reklám sem morálisan, sem mentálisan nem sértheti a gyermekeket, így:

- tapasztalatlanságukat, hiszeikénységüket kihasználva nem ösztönözheti a gyermekeket termékek vagy szolgáltatások vásárlására,
- nem ösztönözheti őket arra, hogy szüleiket vagy mászt rábeszéljenek termék vagy szolgáltatás megvásárlására,
- nem használhatja ki a gyermekeknek a szüleikbe, a tanáraikba vagy más személybe vetett bizalmát,
- indokolatlanul nem mutathat gyermeket veszélyes helyzetben.

(Ld. a tanulmány vonatkozó másik alcímében is.)

4.3.2 Hatósági jogkörök

A műsorszolgáltatókat a kiskorúak védelmére vonatkozó szabályok betartásával kapcsolatban a Műsorszolgáltatási Tanács, illetve a Kulturális Minisztérium ellenőrzi.

A televíziós műsorszolgáltatók éves beszámolót nyújtanak be a Műsorszolgáltatási Tanács részére a fent írt – korábban a Tanács és a kulturális miniszter részér megküldött – belső (etikai) szabályzat betartásáról, illetve a nézők panaszairól és az azok megoldására tett intézkedésekről.

A Műsorszolgáltatási Tanács Nemzetgyűlésnek készített éves jelentése tartalmazza a gyermekvédelmi szabályok érvényesülésére vonatkozó felmérést is.

A kiskorúak védelmére vonatkozó előírások betartását a médiatörvény szerint „médiumnak” minősülő⁵⁴ újságok, folyóiratok, elektronikus publikációk stb. tekintetében az illetékes Minisztérium (a Kulturális Minisztérium), míg a médiatörvény hatálya alá nem tartozók esetén a Piacfelügyelet (Market Inspectorate of the Republic of Slovenia) felügyeli.

4.4 Műsorszerkezet, műsorkvóták

4.4.1 Műsorszerkezet – általános előírások

A szlovén médiatörvény – a magyar Rttv-hez hasonlóan – külön szakaszban határozza meg a műsorszerkezeti követelményeket.⁵⁵

A műsorszolgáltatók műsorszerkezetén belül a műsortervnek – a műsorszortípusok, az egyes műsorszorterületek tervezett aránya, valamint a reklámtartalom tervezett maximális mennyisége mellett – tartalmaznia kell: a **belső gyártású**, illetve a **szlovén** audiovizuális művek tervezett mennyiségét.

A műsorszerkezetnek emellett tartalmaznia kell az **európai, a független előállítók által készített európai**, valamint a **szlovén** audiovizuális művek *kezdeti arányát* – kivéve azon helyi, körzeti és hallgatói műsorszolgáltatókat, amelyek egyes programjai a helyi lakosokhoz szólnak és nem szerepelnek a nemzeti hálózatokon.

Érdekessége a szlovén médiatörvénynek az az előírás, amely szerint a programszerkezet (és ezzel értelemszerűen a benne szereplő kvóták) része kell, hogy legyen a kiadó és a szerkesztőség alkalmazottai közötti, valamint a kiadó és az újságírók közötti (utóbbiak foglalkoztatására irányuló) szerződéseknek.⁵⁶ A szerkesztőség munkatársainak vagy az

⁵⁴ SL Médiatörvény 2.§ (1) bekezdés.

⁵⁵ SL Médiatv. 17.§.

⁵⁶ SL Médiatv. 17.§ (5) bek.

újságíróknak a programszerkezettől eltérő vagy azt kiegészítő jogait a kollektív szerződésnek tartalmaznia kell.

A műsorszerkezet leírt követelményeit nem kell alkalmazni a kizárólag televíziós vásárlásra szakosított műsorszolgáltatásra.

A szlovén médiatörvény mind a független előállító,⁵⁷ mind az európai (audiovizuális) alkotás⁵⁸ definícióját a magyar Rttv-hez hasonlóan határozza meg.

4.4.2 Műsorkvóták (*Proportions of programme*)⁵⁹

4.4.2.1 Belső gyártású műsorok aránya

A szlovén médiatörvény szerint bármely *televíziós műsorszolgáltatónak* – amennyiben e jogszabály maga másként nem rendelkezik – legalább *napi műsoridejének 20%-ában* belső gyártású műsort (*in-house production*) kell sugározni oly módon, hogy minimum 60 perc reggel 6 és este 10 óra közé essen. A műsorismétléseket ekként egyértelműen meg kell jelölni. A fenti kvótába az ismétlések – a televíziós vitaműsorok kivételével – nem számíthatók be.

A rádiós műsorszolgáltatóknak napi műsoridejük 30%-ában kell belső gyártású műsorokat sugározniuk.

4.4.2.2 Szlovén zenét sugárzó műsorok aránya

A rádiós és televíziós műsorszolgáltatóknak minimum adásidejük 20%-ában szlovén zenét vagy szlovén szerzők, illetve előadók zenei alkotását kell sugározniuk.

A Szlovén RTV műsoraiban ez az arány 40%, a különös jelentőséggel bíró (helyi, regionális, hallgatói, nonprofit) rádió- és televízió-műsorszolgáltatások esetén pedig 25%.⁶⁰

A fenti arányokat a magyar és az olasz etnikumoknak szóló műsorszolgáltatások esetén nem kell alkalmazni.

4.4.2.3 Szlovén audiovizuális művek aránya

Minden televíziós műsorszolgáltatónak törekednie kell arra, hogy az éves adásidő jelentős hányadában szlovén audiovizuális műveket sugározzon.

A televíziós műsorszolgáltató szlovén audiovizuális műveket minimum éves adásideje 2%-ában kell, hogy sugározza, majd minden évben emelnie kell az ilyen műsorok arányát egészen addig, míg az 5%-ot el nem éri.

A reklámok és a televíziós vásárlási műsorablakok ezen arány számításakor nem számítanak bele az adásidőbe.

4.4.2.4 Európai audiovizuális művek aránya

Minden televíziós műsorszolgáltatónak törekednie kell arra, hogy az éves adásidő *többségében* európai audiovizuális műveket sugározzon. (A „többség” bár nem számszerűen

⁵⁷ SL Médiatv 73.§.

⁵⁸ SL Médiatv 69–72.§.

⁵⁹ SL Médiatv 85–92.§.

⁶⁰ „The share of total daily transmission of music must account for at least 25 percent when radio and television programme of special significance.”

kifejezve, de így értendő: ez megfelel annak az európai – az adásidő több mint felét kvótaként előíró – szabályozásnak.)

Amennyiben egy műsorszolgáltató ezt az arányt még nem éri el, az európai audiovizuális művek arányát minden évben növelnie kell (a kezdő arány minimum az évi adásidő 20%-a, ennél kevesebb – a törvény eltérő rendelkezése hiányában – az ilyen művek hányada semmiképp sem lehet). A fokozatos bevezetés kedvezménye a Szlovén RTV-t nem illeti meg.

A riportok, sporteseményekről készült műsorok, játékok, reklám, teletext és televíziós vásárlás időtartama ezen kvóta szempontjából nem számít az éves műsoridőbe.

Az európai alkotásokra vonatkozó kvótákat nem kell alkalmazni azon helyi műsorszolgáltatókra, amelyek műsora a helyi lakosságnak szól és nincs a nemzeti hálózatban terjesztve.

4.4.2.5 Független gyártók audiovizuális műveinek aránya

A televíziós műsorszolgáltatónak törekednie kell arra, hogy az éves adásidő legalább 10%-át *független gyártók által készített európai audiovizuális művek* sugárzására fordítsa. Amennyiben egy műsorszolgáltató ezt az arányt még nem éri el, a *független gyártók által készített* európai audiovizuális művek arányát minden évben növelnie kell, amíg a 10%-ot el nem éri. A fokozatos bevezetés kedvezménye a Szlovén RTV-t nem illeti meg. Az említett alkotások legalább fele az elmúlt 5 évben gyártott mű kell, hogy legyen.

Ahogy általában az európai alkotásokra, itt is igaz, hogy riportok, sporteseményekről készült műsorok, játékok, reklám, teletext és televíziós vásárlás időtartama ezen kvóta szempontjából nem számít az éves műsoridőbe; valamint hogy e kvótákat nem kell alkalmazni azon helyi műsorszolgáltatókra, amelyek műsora a helyi lakosságnak szól és nincs a nemzeti hálózatban terjesztve.

A műsorszolgáltatóknak évente beszámolót kell készíteniük a kvóták teljesítéséről, nemteljesítés esetén közölve annak objektív okait.

4.4.3 Az Szlovén RTV-re (Radiotelevizija Slovenija) vonatkozó speciális műsorkövetelmények

A szlovén közszolgálati *televízió*nak

- az általános szabályokkal azonosan, az éves adásidő több mint felében európai audiovizuális művet,
- éves adásidőjének 10%-ában független (külső) gyártó alkotását (ide számítva a szlovén külső gyártású műveket is)

kell sugározni.

A Szlovén RTV 1 és 2 televíziós csatornáján együttesen kell az éves adásidő 25%-ában szlovén audiovizuális alkotásokat közvetíteni.

A fenti három kvóta-előírás nem vonatkozik a speciális nemzeti műsorszolgáltatásra (országgyűlési tudósítások), illetve a külső gyártók alkotásaira és a szlovén művekre vonatkozó előírások a magyar és az olasz etnikumok számára készülő műsorszolgáltatásokra.

A hírek, sporteseményekről készült műsorok, játékok, reklámok, teletext és a televíziós vásárlás időtartama ezen kvóták szempontjából nem számítanak az éves műsoridőbe.

4.5 Közzolgálati tartalom

4.5.1 Támogatott célok

A szlovén médiatörvény az állam érdekeit részletező rendelkezésében felsorolja a médiával kapcsolatos *állami feladatokat, kötelezettségeket*⁶¹. Eszerint a Szlovén Köztársaság *támogatja* olyan műsorok készítését és terjesztését, amelyek fontosak

- az állampolgárok, a külföldön élő szlovének, a Szlovéniában élő kisebbségek információs jogainak gyakorlásához és általános tájékoztatásukhoz,
- a tömegtájékoztatás sokoldalúságának, sokszínűségének biztosításához,
- a szlovén nemzeti és kulturális identitás védelméhez,
- a média kulturális alkotásainak népszerűsítéséhez,
- a nemzeti párbeszéd kultúrájának kialakításához,
- a szociális jogállam megszilárdításához,
- az oktatás és tudomány fejlesztéséhez.

A Szlovén Köztársaság *kiemelt támogatást* nyújt a vak és gyengén látó, valamint siket- és siketnéma személyek számára készülő műsorok gyártásához és terjesztéséhez, illetve az ehhez szükséges technológia kiépítéséhez.

A Szlovén Köztársaság *a fenti közérdekeket szolgáló (média-)tevékenységet költségvetési forrásból támogatja* (ld. a vonatkozó pontokat), így támogatja a kiemelt fontosságú (közzolgálati, helyi, regionális, hallgatói és nonprofit) műsorszolgáltatásokat.⁶²

Az állam az általánosságban felsorolt *közérdekű célokat* közvetve – azok *pénzbeli támogatásán, illetve a pályázatok elbírálásán keresztül* – valósíthatja meg: e közcélok közvetlenül *az egyes médiumokat terhelő közzolgálati feladatok, illetve az azoknak megfelelően létrehozott tartalmak útján* teljesülnek.

4.5.2 Kötelező tartalom

A szlovén médiatörvény – a magyarhoz hasonlóan, csak más szerkezetben – alapelvként rögzít néhány, minden műsorszolgáltatóra/kiadóra vonatkozó kötelezettséget.

A Médiatörvény a kötelező tartalomra (*compulsory programme*) vonatkozó 5. részben a kötelezően közzeéteendő (adminisztratív, a kiadóhoz/műsorszolgáltatóhoz kapcsolódó) adatok mellett rendelkezik arról, hogy az állami szervek, köztisztviselők kérésére minden médium köteles haladéktalanul és ingyenesen közzétenni az életet, az egészséget vagy az államtulajdont, a környezetet vagy a kulturális örökséget, illetve az állambiztonságot súlyosan fenyegető helyzetről szóló közleményt (*publication of emergency report*).⁶³

A magyar Rttv-hez hasonlóan rendelkezik a szlovén médiatörvény a társadalom számára nagy jelentőséggel bíró eseményekhez való hozzáférésről – amely ugyan nem „közzolgálati” feladatként (bár a magyarnál „erőteljesebben” a „közösség, nyilvánosság joga”-ként van meghatározva), de tartalma alapján tulajdonképpen azok közé sorolható (*Public's right to receive coverage of important events*).⁶⁴

⁶¹ SL Médiatv. 4.§.

⁶² SL Médiatv 82.§ (1).

⁶³ SL Médiatv. 25.§.

⁶⁴ SL Médiatv. 75.§.

A szlovén Médiatörvény azonban a leirtakon túl – a magyar szabályozástól eltérően – nem rendelkezik a kereskedelmi műsorszolgáltatókat is terhelő, általános közszolgálati műsorszolgáltatási kötelezettségről.⁶⁵

4.5.3 A közszolgálati műsorszolgáltató feladatai

A Szlovén RTV külön törvényben meghatározott speciális közszolgálati feladatai (ezek a szó szoros értelmében vett közszolgálati feladatok) a tanulmánynak a közszolgálati műsorszolgáltatóra vonatkozó pontjánál kerülnek kifejtésre.

⁶⁵ A magyar Rtv. 8.§-a rendelkezik az országos és körzeti műsorszolgáltatókat napi műsoridejük 10%-ban terhelő közszolgálatiműsor-sugárzási kötelezettségről és ennek egyéb részleteiről.

5. Külső és belső pluralizmus

5.1 A kiegyensúlyozott, pártatlan tájékoztatás követelménye

A szlovén médiatörvény – a magyar Rttv-vel ellentétben – *nem írja elő általános kötelezettségként* sem a nyomtatott, sem az elektronikus médiumoknak a sokoldalú, tényyszerű, időszerű, tárgyilagos és kiegyensúlyozott tájékoztatást. A tájékoztatás minőségével szembeni elvárások a műsorszolgáltatási engedély adására, a kiemelt jelentőségű – helyi, regionális – műsorszolgáltatói státusz elnyerésére, valamint a támogatásra szolgáló pénzalapokból való részesedésre irányuló döntések törvényben rögzített szempontjai között – hol előnyt jelentő jellemzőként, hol elvárásként – szerepelnek. Így többek között:

- a (i) a nyomtatott sajtó, (ii) általában a rádió- és televízió-műsorszolgáltatás, illetve (iii) a helyi, körzeti, hallgatói vagy nonprofit rádió és televízió műsorszolgáltatások média alából való támogatásakor a pályázatok elbírálásának elsődleges szempontjai között szerepel a politikai eseményekről való rendszeres, objektív és kiegyensúlyozott tájékoztatás,
- a digitális műsorszolgáltatásra kiírt pályázatok elbírálásánál előny a naponta rendszeres, kiegyensúlyozott tájékoztatás,
- az analóg műsorszolgáltatásra irányuló pályázatoknál a politikai semlegesség,
- a helyi műsorszolgáltatói státusz elnyerésének kifejezetten feltétele, hogy a szolgáltató nyújtson objektív és elfogulatlan tájékoztatást, illetve kiegyensúlyozottan mutassa be a politikai, a kulturális, a vallási, a gazdasági eseményeket, valamint a helyi lakosokat érintő más fontos eseményekről a különböző véleményeket és nézőpontokat.

A válaszadáshoz való jog célja viszont a törvény által is deklaráltan az *objektív, sokoldalú és naprakész (időszerű) tájékoztatással* kapcsolatos közérdeknek – mint a közügyekről való véleményalkotás alapvető eszközének – biztosítása, ebből pedig explicite következik, hogy az újságírókkal, szerkesztőkkel stb. szemben az objektivitás elvárás (még ha ez nem is jelent a magyarhoz hasonlóan mérhető és szankcionálható kiegyensúlyozottságra vonatkozó követelményt). A médiatörvény általános rendelkezései mellett kiemelendő, hogy a **szlovén RTV-törvény** szerint a közszolgálati műsorszolgáltató plusz elvárásként köteles hiteles és pártatlan híradásokat biztosítani.

5.2 Hozzáférési kötelezettségek

A médiatörvény az egyes műsorszolgáltatásokra előírt szabályokon túl (helyi, regionális státusz elnyerésének feltételei, a közszolgálati Szlovén RTV kisebbségeknek szóló csatornái stb.) csak a veszélyhelyzetről szóló – kötelezően, haladéktalanul és ingyenesen közzevendő – tudósítás, illetve a társadalom számára nagy jelentőséggel bíró eseményekhez való hozzáférés szabályait rögzíti (ld. a 4.5.2. pontban a „kötelező tartalom” ismertetését).

5.3 A médiakonzentráció korlátozása

A szlovén médiatörvény külön fejezetben rendelkezik a médiapluralitás, -sokszínűség (diverzitás) szabályairól.⁶⁶

5.3.1 Az írott sajtó és a rádió- és televízió-műsorszolgáltatás irányítására vonatkozó korlátok

A médiatörvény a tulajdonosi korlátok között elsőként a diagonális koncentráció határát húzza meg, amikor rögzíti, hogy

- napilap⁶⁷ kiadója, vagy
- a kiadóban a saját tőkéből vagy a nyereségből 20%-nál nagyobb részesedéssel, illetve
- a kiadó tulajdonosi testületében a szavazati jogok több mint 20%-ával, vagy
- a vezetőség körében 20%-nál nagyobb arányban tulajdonosi érdekeltséggel

rendelkező természetes vagy jogi személy(ek) – vagy ezek egymáshoz *kapcsolódó* csoportja – nem lehet kiadója vagy alapító tagja rádió- vagy televízió-műsorszolgáltatónak, illetve nem folytathat rádiós vagy televíziós tevékenységet.

Ugyanez a szabály fordítva is érvényes: azaz a rádió- vagy televízió-műsorszolgáltató, illetve az annak tőkéjében, nyereségében, szavazataiban, vezetőségében 20%-nál nagyobb érdekeltséggel rendelkező személy(ek) nem foglalkozhatnak napilap kiadásával, illetve annak alapító tagjai sem lehetnek.

A kiadók és a műsorszolgáltatók egymás közti, 20% vagy az alatti részesedése a Médiatörvény eltérő rendelkezése hiányában megengedett.

Kapcsolódó személy (kapcsolt vállalkozás) a médiatörvény értelmében: akik – közvetett módon vagy közvetlenül – az irányítási jogok (vezetőség), az alaptőke vagy más révén kapcsolatban állnak egymással, vagy azok a személyek, akiknek – közvetve vagy közvetlenül – lehetőségük van a másik irányítására vagy – a finanszírozással és a működéssel, illetve a médium műsorszerveivel kapcsolatos – döntéseinek befolyásolására. Kapcsolt személyeknek minősülnek a közeli, vér szerinti hozzátartozók (szülők, gyerekek, örökbefogadó és örökbefogadott szülők és gyermekek, testvérek), a házastársak és élettársak, a házastárs vagy élettárs közeli hozzátartozói is.

(Jelen tanulmányban a „kapcsolt vállalkozás” kifejezés alatt a fenti definíciónak megfelelően nem csupán az érintett vállalkozással a fenti kapcsolatban álló jogi személyek, hanem a felsorolt természetes személyek is értendők.)

5.3.2 A horizontális koncentráció tilalma

Bárki, aki rádió- vagy televízió-műsorszolgáltatóban vagy általános tájékoztató lapban 20% feletti tulajdonrészt, irányítási részesedést vagy szavazati jogot szeretne szerezni, az illetékes (kulturális) Minisztérium jóváhagyását köteles kérni az erre vonatkozó jogügylet, illetve a társaság legfőbb szervének döntése érvényességéhez.

A beavatkozás tehát még a koncentráció előtt megtörténik, jogkövetkezménye pedig az, hogy a minisztériumi jóváhagyás hiányában az ügylet, illetve döntés semis, azaz a koncentráció érvényesen nem jön létre.

⁶⁶ SL Médiatv. 9. fejezet, 56–63.§.

⁶⁷ Daily informative printed medium.

A Minisztérium megtagadja a jóváhagyást, ha a tulajdonrész, az irányítási jog vagy a szavazati jog megszerzésével

- a reklámpiacon – akár egyedül a jogszerző, akár kapcsolt vállalkozásai révén – monopólium alakulna ki,
- akár a jogszerzővel, akár kapcsolt vállalkozásai révén – *analog, földfelszíni rádió-műsorszolgáltatással* – a Szlovén Köztársaság vételkörzetének 15%-a feletti lefedettség elérésével domináns pozíció jönne létre a médiaszektorban (figyelemmel a teljes vételkörzetben analog technikával sugárzó rádió műsorszolgáltatásokra is),
- akár a jogszerzővel, akár kapcsolt vállalkozásai révén – *analog, földfelszíni televízió- műsorszolgáltatással* – a Szlovén Köztársaság vételkörzetének 30%-a feletti lefedettség elérésével domináns pozíció jönne létre a médiaszektorban (figyelemmel a teljes vételkörzetben analog technikával sugárzó televízió műsorszolgáltatásokra is),
- a jogszerző akár egyedül, akár kapcsolt vállalkozásaival együttesen az újságok eladott példányszáma révén domináns (a minimum hetente háromszor megjelenő, általános tájékoztató lapok összes eladott példányszámának 40%-a feletti) piaci részesedést szerezne.

A közvetett – kapcsolódó vállalkozások által történő – részesedés- vagy szavazati jog-szerzések a tulajdoni korlátok szempontjából egybeszámítanak.

A Minisztérium döntése előtt egyeztet a piacfelügyelettel, illetve – például a vételkörzetek tekintetében – a Hatósággal (APEK).

A fenti tulajdonszerzési korlátokkal kapcsolatos eljárás részletes szabályait a Hatóság állapítja meg.

5.3.3 A rádió- és televízió-tevékenység összeférhetlensége

A Médiatörvény eltérő rendelkezése hiányában a műsorszolgáltatók külön-külön végezhetnek vagy rádió-, vagy televízió-tevékenységet. A rádió- és televízió-tevékenység végzésére feljogosító, megfelelő engedéllyel rendelkező műsorszolgáltatóra ez a tilalom nem vonatkozik.

5.3.4 A hirdetési, valamint a rádió- és televízió-tevékenység összeférhetlensége

A reklámok előállításával, tervezésével és terjesztésével foglalkozó szervezet, illetve az annak tőkéjéből, nyereségéből 10%-nál nagyobb részben részesedő, illetve abban 10%-nál több szavazati joggal, illetve vezetővel (vezető-kijelölési joggal) rendelkező kapcsolt vállalkozások

- *nem közvetíthetnek műsort, illetve*
- *nem alapíthatnak rádió- vagy televízió-műsorszolgáltatót, továbbá*
- *nem szerezhetnek 20%-nál nagyobb részesedést a rádió- és televízió-műsorszolgáltatók tőkéjében, nyereségében, döntéseiben (szavazati jogokban), irányításában (vezetőségében).*

5.3.5 A távközlési, valamint a rádió- és televízió-tevékenység összeférhetlensége

A távközlési szolgáltató kizárólag akkor végezhet rádió- és televízió-műsorszolgáltatást, illetve akkor terjeszthet műsorokat és reklámokat, ha rendelkezik a médiatörvényben meghatározott, ennek megfelelő tartalmú rádió- és televízió-műsorszolgáltatási engedéllyel.

(Ilyen engedély természetesen akkor adható ki egy távközlési szolgáltató részére, ha teljesíti annak a médiatörvényben írt feltételeit.)

5.3.6 A verseny védelme

A verseny védelmére vonatkozó szabályok a tömegtájékoztatás szereplőire is alkalmazandók: ezek tehát a médiatörvény koncentrációt korlátozó rendelkezései mellett is érvényesülnek a médiapiacon.

A médiatörvény rögzíti, hogy mind a Kulturális Minisztérium, mind a Hatóság (APEK) részt vesz a versenyhivatalnak a kiadók/műsorszolgáltatók koncentrációjával kapcsolatos eljárásaiban.

5.3.7 Külföldiek érdekeltsége

A Médiatörvény a koncentrációs szabályoknál hatályát kiterjesztve kimondja, hogy eltérő rendelkezése hiányában a tulajdoni korlátokra vonatkozó rendelkezések a külföldi természetes és jogi személyekre – székhelyüktől vagy tartózkodási helyüktől függetlenül – szintén irányadók.

A médiakoncentrációra vonatkozó szabályok mellett a szlovén médiatörvény külön fejezetben rögzíti a *tömegtájékoztatási eszközök (médiák) irányítása átláthatóságának* szabályait.⁶⁸ Ennek megfelelően a kiadók/műsorszolgáltatók kötelesek minden év februárjának végéig közzétenni a Szlovén Köztársaság Hivatalos Lapjában a székhelyükre, a vezetőségük és felügyelő testületük tagjaira, valamint azon személyekre vonatkozó adatokat, akik a szervezetben 5%-nál nagyobb tulajdonrészrel, szavazati joggal, irányítási joggal (vezetők kijelölése) rendelkeznek.

A fenti adatokban bekövetkezett változást az érintett médiumok kötelesek 30 napon belül közzétenni.

⁶⁸ SL Médiatv. 10. fejezet – 64.§.

6. A műsorszolgáltatások típusai

A szlovén médiajog a magyartól részben eltérő logikával közelíti meg a műsorszolgáltatások fajtáit.

Erre példa, hogy nem a vételkörzet mérete az egyetlen elhatároló ismérve és jellemzője *a helyi és a regionális* műsorszolgáltatásnak: a státusz elnyeréséhez a *lefedettség mellett* az egyes *közcélok*nak megfelelő *feltételeket* (kvázi közszolgálati feladatokat) is teljesíteni kell. *Országos műsorszolgáltatásról* pedig a jogszabályok nem rendelkeznek: egyedül a Szlovén RTV-ről szóló törvény deklarálja, hogy a kötelezően sugározni rendelt csatornák közül „a nemzeti programnak a földfelszíni hálózatával kötelezően le kell fednie azt a vételkörzetet, ahol a Szlovén Köztársaság lakosságának legalább 90%-a él, illetve abban az esetben, ha a nemzetiségi programról van szó, azt a területet, ahol az olasz és magyar nemzeti közösség tagjainak 90 %-a él.”⁶⁹

A műsorszolgáltatások típusai tehát áttekinthetően:

- a „*kiemelt jelentőségű műsorszolgáltatások*” (*radio and television programme services of special importance*), ide tartoznak
- a kötelezően több televízió- és rádió-műsorszolgáltatást (csatornát) nyújtó *közszolgálati műsorszolgáltató* (a Szlovén RTV),
- a *helyi* rádió- és televízió-műsorszolgáltatások,
- a *regionális* rádió- és televízió-műsorszolgáltatások,
- a *hallgatói* (egyetemi hallgatói) rádió- és televízió-műsorszolgáltatások, valamint
- a *nonprofit* rádió- és televízió-műsorszolgáltatások.
- *kereskedelmi műsorszolgáltatások*.

A közszolgálati műsorszolgáltató és feladatai, szervezete, valamint a kereskedelmi szolgáltatók piacra lépésének szabályai külön pontban kerülnek kifejtésre; az alábbiakban az egyéb kiemelt jelentőségű szolgáltatás (helyi, regionális, hallgatói és nonprofit) szabályait részletezem.

6.1 Kiemelt jelentőségű („speciális”) rádió- és televízió-szolgáltatások⁷⁰

6.1.1 A Szlovén Rádió és Televízió közszolgálati műsorszolgáltatása

A Szlovén Köztársaság közösségi és kulturális érdekébe tartozó rádió- és televízió-műsorok készítését és terjesztését mint *közszolgáltatást* – ide értve az olasz és magyar kisebbségi, valamint a külön törvényben meghatározott egyéb rádiós és televíziós műsorszolgáltatást – a *Szlovén RTV (Radiotelevizija Slovenija)* intézménye végzi.

A Szlovén RTV működésével kapcsolatos alapítói jogokat a Kormány az illetékes minisztérium útján gyakorolja, kivéve ha külön törvény egyes alapítói jogokat a Szlovén RTV Tanácsa vagy a Szlovén Köztársaság Nemzetgyűlése hatáskörébe utal.

⁶⁹ SL RTV tv. 8.§. A főszabályt kiegészítő rendelkezés, hogy azon belül: a *nemzeti rádióprogramoknak* le kell fedniük az összes autópályát és a többi fontosabb forgalmi útvonalat, és elfogadható minőségű mobilvételhez szükséges jeleket kell biztosítaniuk, ill. a *külföldi nyilvánosságot tájékoztató műsoroknak* fedniük kell a Szlovén Köztársaság nagyobb településeit, turisztikai központjait és forgalmi csomópontjait.

⁷⁰ SL Médiatv. 3. rész (76–82.§).

6.1.2 Helyi rádió- és televízió-műsorszolgáltatás

Helyi rádióműsor-szolgáltatásnak minősül az a műsorszolgáltatás, amelyik – földfelszíni sugárással – lefedi egy vagy több helyi közösség területét vagy egy olyan területet, amelyben a Szlovén Köztársaság lakosságának több mint 10%-a él, és legalább adásidejének 20%-ában, 6 és 18 óra között belső gyártású helyi műsorokat közvetít.

Helyi televízióműsor-szolgáltatásnak minősül az a műsorszolgáltatás, amelyik – földfelszíni sugárással – lefedi egy vagy több helyi közösség területét vagy egy olyan területet, amelyben a Szlovén Köztársaság lakosságának több mint 10%-a él, és legalább adásidejének 20%-ában, 8 és 24 óra között belső gyártású helyi műsorokat közvetít.

A helyi televízióműsor-szolgáltatás adásideje minimum napi 3 óra és heti négy nap.

Kivételes esetben helyi rádió- vagy televízióműsor-szolgáltatásnak minősülhet az a műsorszolgáltatás is, amelyik bár nem éri el a belső gyártású helyi műsorok fent előírt arányát (20 %), de ilyen műsört terjeszt egy demográfiaileg hátrányos helyzetű vagy gazdaságilag fejletlen területen, ahol nincs másik helyi rádió- vagy televízióműsor-szolgáltatás, és a kiadó / műsorszolgáltató teljesíti az egyéb általános feltételeket.

A helyi műsorszolgáltatónak e státusz eléréséhez a leírtak mellett teljesítenie kell egyéb különleges feltételeket is, így például: a helyi közösség lakosainak objektív és elfogulatlan tájékoztatása, a politikai, a kulturális, a vallási, a gazdasági és a helyi lakosokat érintő más fontos eseményekről a különböző vélemények és nézőpontok kiegyensúlyozott bemutatása, legalább három fő teljes munkaidőben, munkaszerződés alapján történő foglalkoztatása, továbbá a program legyen elsődlegesen helyi jellegű és a helyi lakosok bevonásával készüljön stb.⁷¹

A Hatóság – az illetékes (kulturális) Minisztérium előzetes véleményezését követően – határozatot hoz a helyi műsorszolgáltatóvá minősítésről. Amennyiben egy helyi műsorszolgáltató nem felel már meg az előírt feltételeknek, a Hatóság határozatban visszavonja e státuszát és haladéktalanul értesíti az illetékes minisztériumot.

6.1.3 Regionális rádió- és televízió-műsorszolgáltatás⁷²

Az a műsorszolgáltatás, amelynek célközönsége egy olyan terület (régió vagy város) közössége, ahol a Szlovén Köztársaság lakosságának minimum 10, de legfeljebb 50%-a él, és legalább adásidejének 30%-ában belső gyártású helyi programokat közvetít, és

- ezt 6 és 18 óra között teszi, **körzeti rádióműsor-szolgáltatásnak**,
- 8 és 24 óra⁷³ között teszi, **körzeti televízióműsor-szolgáltatásnak** minősül.

A körzeti televízióműsor-szolgáltatás adásideje minimum napi 5 óra és a hét minden napján sugározni kell.

A körzeti műsorszolgáltatást önálló kiadó/műsorszolgáltató készíti és terjeszti; a helyi rádió- és televízióműsor-szolgáltatók összekapcsolódhatnak a programok és szerveződnének azok terjesztése érdekében.

A fenti feltételek teljesítése szükséges mind a körzeti rádió- vagy televízióműsor-szolgáltatás státuszának elnyeréséhez, mind az ekként való működéshez (e tevékenység gyakorlásához).

⁷¹ A SL Médiatv 78.§-a tartalmazza a teljes felsorolást.

⁷² SL Médiatv 79.§.

⁷³ Az angol fordításban „between 8 a.m. and 12 a.m.” szerepel...

A körzeti műsorszolgáltatás nyilvántartásba vételére – a helyivel megegyezően – a Hatóságnak, véleményezésre a Minisztériumnak van hatásköre.

6.1.4 Hallgatói rádió-⁷⁴ és televízió-műsorszolgáltatás⁷⁵

Hallgatói szervezet (diákszervezet) is sugározhat rádió- vagy televízióműsort, ha a műsorok többségét diákok készítik és terjesztik, célközönsége elsősorban a hallgatók közössége, és a kiadásai feletti árbevétel maradékát kizárólag azon tevékenységekre fordítja, amelynek céljából – a hallgatói önkormányzó közösségekről szóló törvénynek megfelelően – megalapították.

A hallgatói rádió- és televízió-műsorszolgáltatás műsorának változatosságán belül tartalmaznia kell olyan műsorokat, amelyeknek célja információk biztosítása és a hallgatók, illetve általában a köz oktatási, tudományos, szakmai, művészeti, kulturális és egyéb szükségleteinek kielégítése.

A Hatóság határozatban – jelen törvénynek megfelelően – kijelöli és visszavonja a hallgatói műsorszolgáltatói státuszt, amelyről egyben értesíti az illetékes minisztériumot.

6.1.5 Nonprofit rádió- és televízió-műsorszolgáltatás⁷⁶

Az a rádióműsor-szolgáltatás, amelyik tájékoztató, művészeti, oktató, kulturális és szórakoztató, saját gyártású műsorokat legalább napi adásidejének 30%-ában, és az a televízióműsor-szolgáltatás, amelyik ilyen típusú műsorokat legalább napi adásideje 30%-ában, sugároz, nonprofit műsorszolgáltatónak tekinthető.

Az előző szakaszban meghatározott tevékenységekből származó kiadások feletti árbevétel maradékát (azaz a profitot) a műsorszolgáltató csak rádiós és televíziós tevékenységre fordíthatja.

A munkavállalók fizetése, a vezetés és az ellenőrző testületek tagjainak jutalma és egyéb juttatások (utazási hozzájárulás, napidíj stb.) nem haladhatja meg a hatályos szabályozás, illetve a kultúra területén dolgozókkal kötött kollektív szerződés szerint a közintézmények számára meghatározott díjakat.

Az a földfelszíni műsorszolgáltatás, ami nem éri el a Szlovén Köztársaság lakosságának 30%-át, akkor kaphatja meg a nonprofit státuszt, ha a helyi műsorszolgáltatásra (a 77.§-ban) meghatározott műsorkövetelményeknek éppúgy eleget tesz, mint a fenti, profitra és díjazásra vonatkozó⁷⁷ feltételeknek.

Ha egy műsorszolgáltatás már elérte a helyi vagy regionális státuszt, a nonprofit státuszt a profitra és díjazásra vonatkozó⁷⁸ feltételek teljesítését követően kaphatja meg.

A nonprofit státuszt igénylő kiadó/műsorszolgáltató tevékenysége területén nem sugározhat más profitorientált műsorokat.

A nonprofit rádió- és televízióműsor-szolgáltatói státuszba kerülésről és ennek visszavonásáról az illetékes (kulturális) minisztérium a Műsorszolgáltatási Tanács előzetes véleményét követően dönt.

⁷⁴ Az angol fordításban „student radio and television programme services”.

⁷⁵ SL Médiatv 80.§.

⁷⁶ SL Médiatv 81.§.

⁷⁷ SL Médiatv 81.§ (2) és (3) bekezdés.

⁷⁸ SL Médiatv 81.§ (2) és (3) bekezdés.

A médiatörvény rögzíti, hogy a központi költségvetésből támogatja a szlovén kultúra szempontjából különös jelentőségű speciális műsorszolgáltatásokat illetve műsor számokat.⁷⁹

6.2 A speciális műsorszolgáltatások finanszírozása

A médiatörvény a már leírtak szerint általánosságban (a támogatandó közcélok felsorolásával), illetve konkrétan is – a közszolgálati műsorszolgáltató Szlovén RTV támogatásának szabályaival (ld. 8.3. pont) – rendelkezik a közszolgálati feladatokat (is) ellátó műsorszolgáltatók támogatásáról. Ezen túl a speciális (RTV Szlovénia, helyi, regionális, hallgatói és nonprofit) műsorszolgáltatásokkal kapcsolatban kifejezetten is rögzíti, hogy a *szlovén kultúra szempontjából jelentős műsoraikat* a költségvetésből támogatja az állam.⁸⁰

Az Alkotmánybíróság egyik határozata szerint a Szlovén RTV részére járó előfizetési díj meghatározott százalékát a többi speciális (helyi, regionális, hallgatói és nonprofit) műsorszolgáltatás műsorainak készítésére kell fordítani, ill. hogy ugyanezen műsorszolgáltatások terjesztésére szintén forrást kell biztosítani.

(Ezen műsorszolgáltatóknak – valamennyi műsorszolgáltatóhoz hasonlóan – jogszabály adta lehetőségük, hogy évente pályázzanak közszolgálati műsorok társfinanszírozására: ld. a műsorszolgáltatók finanszírozására vonatkozó 9. pontot.)

⁷⁹ SL Médiatv 82.§.

⁸⁰ SL Médiatv 82.§.

7. Kereskedelmi műsorszolgáltatások

A szlovén Médiatörvény – az elektronikus és a nyomtatott sajtóra is vonatkozó – általános rendelkezései között deklarálja, hogy a műsorszolgáltatók/kiadók függetlenül alakítják a médiumban megjelenő tartalmat, de egyben felelnek is azért.⁸¹

A kereskedelmi műsorszolgáltatók piacra lépésének egyik legjelentősebb korlátja a frekvenciaszűkösség, amelyre való tekintettel a műsorterjesztésre is jogosult műsorszolgáltatások kiválasztása pályázati úton történik a következők szerint: a kereskedelmi műsorszolgáltatók (függetlenül a műsorterjesztés digitális vagy analóg módjától)

- a Kulturális Minisztériumnál vezetett *nyilvántartásba vételt* követően,
- eredményes pályázatot követően az APEK-tól a rádiós- vagy televíziós tevékenység végzéséhez – hatósági döntésként – kapott *műsorszolgáltatási engedéllyel*,
- és szintén az APEK-tól kapott rádióengedéllyel (frekvenciahasználatra jogosító engedély)

kezddhetik meg tevékenységüket.

A különleges jelentőségű műsorszolgáltatásra való jogosultság megszerzésének speciális feltételeit ld. a vonatkozó (6.) fejezetben.

7.1 A Kulturális Minisztérium nyilvántartása

7.1.1 Joghatóság

A műsorszolgáltatók/kiadók tevékenysége megkezdésének feltétele, hogy felvételre kerüljenek a Kulturális Minisztériumnál vezetett nyilvántartásba (*mass media register*).

A műsorszolgáltatók/kiadók nyilvántartásába az a szervezet/személy kerülhet, amelyiknek:⁸²

- a székhelye/állandó tartózkodási helye a Szlovén Köztársaság területén van, illetve
- szerkesztősége a Szlovén Köztársaságban van.

E feltételek alól – figyelemmel a médium jelentőségére a tájékoztatás és a szlovén kultúra fejlesztése terén – a kulturális miniszter írásbeli felmentést adhat.

A Médiatörvény személyi hatálya a magyar Rttv-ben foglaltakkal gyakorlatilag megegyezik (a szlovén joghatóságot nem csupán a székhelyre vagy a szerkesztői döntések helyére, hanem az alkalmazottak többségének tevékenységére, a használt szlovén frekvenciára vagy műholdkapacitásra stb. alapítja).

7.1.2 Nyilvántartásba vétel, az adatok aktualizálása

A nyilvántartásba vétel iránti kérelem minimális tartalmát a médiatörvény is meghatározza (az igénylő adatai – székhely, név (amely nem lehet azonos a nyilvántartásban már szereplő másik médium nevével), képviselő, felelős szerkesztő, a műsorterjesztés nyelve, a finanszírozás módszere, tájékoztató a tulajdonosi körrel és a vezetőségről stb.) A kérelemhez

⁸¹ SL Médiatv. 9.§.

⁸² SL Médiatv. 10.§.

mellékelni kell az egyéb feltételeket igazoló dokumentumokat (székhely, műsorterv stb.).

A rádiós vagy televíziós műsorszolgáltatás megkezdése előtt a – szerzői és szomszédos jogi – közös jogkezelő szervezetekkel kötött szerződés másolatát is be kell nyújtani.

A műsorszolgáltatók / kiadók a Kulturális Minisztériumnál vezetett nyilvántartásba történt regisztrációjukat követően kezdhetik meg tevékenységüket.

A médiumok piacra lépése tehát pusztán bejelentéshez kötött abban az esetben, ha nem rendelkeznek olyan terjesztési jogosultsággal, amelyet – a frekvenciaszükség vagy más ok miatt – külön engedély birtokában lehet csak végezni: ebben az esetben a nyilvántartásba vételt követően szükség van az alábbi alponban leírt pályázati eljárásban való eredményes részvételre.

A Minisztérium a kérelem kézhezvételétől számított 50 napon belül dönt a nyilvántartásba vételről, amit nem tagadhat meg, amennyiben a kérelmező teljesíti az arra előírt feltételeket.

A műsorszolgáltató köteles 50 napon belül bejelenteni a nyilvántartásban szereplő adatokban bekövetkezett változást, illetve működése megszüntetését.

7.1.3 Törlés a nyilvántartásból

A Minisztérium – az APEK előzetes jóváhagyását követően – törli a nyilvántartásból azt a médiumot, amelyek:

- a nyilvántartásba vételt követő 24 hónapon belül nem kapja meg a Hatóságtól (APEK) a műsorszolgáltatási engedélyt, illetve az engedélyt visszavonták vagy érvényességi ideje lejárt (abban az esetben, ha a műsorszolgáltatás engedélyhez kötött),
- ha figyelmeztetés ellenére folytatja súlyosan jogsértő magatartását,
- ha 6 hónapon keresztül nem működik,
- ha már nem tesz eleget a nyilvántartásba vételhez előírt feltételeknek.

A nyilvántartásban nem szereplő médium által készített tartalom jogszerűen nem továbbítható. A Minisztérium Média Felügyelője – eredménytelen felszólítást követően – megtilthatja a jogsértő kiadó/műsorszolgáltató tevékenységének folytatását.

A rádió- és televízió-műsorszolgáltatás folytatására vonatkozó speciális feltételeket a Médiatörvény külön fejezete⁸³ tartalmazza, megkülönböztetve az analóg és a digitális úton műsort terjesztő szolgáltatókra vonatkozó szabályokat.

⁸³ SL Médiatv.

7.2 Az APEK, valamint a Műsorszolgáltatási Tanács eljárása

7.2.1 Az analóg földfelszíni műsorszórással terjesztett műsorok szolgáltatói közti választás feltételei és szempontrendszere⁸⁴

Az analóg műsorszolgáltatással kapcsolatos pályázatot a Hatóság folytatja le, majd az elektronikus hírközlési törvény szabályaival összhangban, a Műsorszolgáltatási Tanács javaslata alapján hoz döntést a szolgáltatók kiválasztásáról.

A frekvenciák hatékony kihasználásával és az alábbi feltételekre figyelemmel elsősorban a következőkre kell tekintettel lenni az ajánlattevők közti választás során:

- a belső gyártású műsorok és a szlovén audiovizuális művek arányára,
- a műsorszolgáltatás politikai semlegességére,
- a műsorok sokszínűségére tett ajánlatra műfaj és téma szerint,
- a pályázat körébe tartozó más műsorszolgáltatások tervezett vételkörzetére,
- a helyi közösség illetékes testületének véleményére az adott területen indítandó új műsorszolgáltatás létjogosultságáról,
- arra vonatkozó garanciára, hogy a helyi közösség támogatja a helyi vagy regionális rádió- vagy televízió-műsorszolgáltatást,
- a kérelmező gazdasági állapotára, illetve a műsorszolgáltatáshoz szükséges technikai és emberi erőforrásaira,
- a potenciális hallgatók/nézők számára,
- a kérelmező műsorszolgáltatási tapasztalatára,
- a műsorszolgáltatás adásidejére.

A nemzeti műsorszolgáltató elsőbbséget élvez azokon a területeken, ahol még nincs vagy nem megfelelő technikai színvonalú a vétel (lefedettség); ugyanígy elsőbbséget élveznek a „különös jelentőségű” (helyi, regionális, hallgatói és nonprofit) műsorszolgáltatások is.

Azonos vagy hasonló vételkörzetű műsorszolgáltatások esetén annak a pályázónak az ajánlata élvez elsőbbséget, amelyik központi ügyintézésének helye az érintett területen van.

Az eljárás során az ajánlattevőktől az ajánlat tisztázása, magyarázata kérhető, ennek során azonban tilos az ajánlat eredeti tartalmának módosítása.

7.2.2 A digitális műsorszórással terjesztett műsorszolgáltatás jogának megszerzésére pályázó szolgáltatók közti választás feltételei és szempontrendszere⁸⁵

A digitális technikával történő műsorterjesztésre kiírt pályázati eljárást szintén a Hatóság folytatja le, és ugyancsak az elektronikus hírközlési törvény szabályaival összhangban, a Műsorszolgáltatási Tanács javaslata alapján hoz döntést a szolgáltatók kiválasztásáról. Ezen eljárás feltételrendszerét a Műsorszolgáltatási Tanáccsal egyetértésben a Hatóság dolgozza ki.

Ezen eljárás során elsősorban az alábbi feltételekre, szempontokra figyelemmel kell választani az ajánlattevők közül:

- a műsorok sokszínűségére tett ajánlat műfaj és téma szerint,
- a belső gyártású produkciók aránya,

⁸⁴ SL Médiatv 104.§: The conditions and criteria for the selection between the interested providers of programme for obtaining radio frequencies for analogue broadcasting.

⁸⁵ SL Médiatv 104.a. §: The conditions and criteria for the selection between the interested providers of programme for obtaining the right to disseminate programme on the tendered area in digital broadcasting technique.

- televízió-műsor esetén a szlovén audiovizuális művek mennyisége,
- rádióműsor esetén a szlovén zene mennyisége,
- a műsorszolgáltatás adásideje,
- a napi tájékoztató műsorokban megfelelően kiegyensúlyozott tudósítások.

A választásnál elsőbbséget élveznek:

- az analóg technikával már sugárzott műsorszolgáltatások,
- a szabadon fogható (nem kódolt) műsorok.

A Hatóság döntésével műsoraik digitális technikával történő terjesztésére jogosítja fel a kiválasztott ajánlattevőket.

7.2.3 Rádió- és televízió-tevékenység végzésére adott engedély

A *rádiós és televíziós tevékenység* a fent már említett definíció értelmében magában foglalja a műsorok nyilvánosság számára történő – kábelen vagy a „légen” keresztüli – eredeti elosztását és továbbítását (ide értve a műholdas, a kódolt és kódolatlan közvetítést is).⁸⁶

A fenti módon – pályázat eredményeként – kiválasztott műsorszolgáltatónak a műsorszolgáltatás (rádiós és televíziós tevékenység) végzésére vonatkozó engedélyt a Hatóság (APEK) a médiatörvényben leírt eljárásnak és feltételeknek megfelelően adja ki.

Az engedély kiadásának feltétele a rádió- vagy televízió-műsorszolgáltatások fent említett – az illetékes (kulturális) minisztériumnál vezetett – nyilvántartásába történt felvétel.

A műsorszolgáltatási engedély tartalmazza a tevékenység típusát (rádió vagy televízió), a műsorszolgáltatás nevét, a terjesztés során folyamatosan teljesítendő műsorkövetelményeket.

Az engedélyt határozatlan időtartamra kell kiadni.

A Hatóság (APEK) az engedély kiadásáról, módosításáról, átruházásáról, időleges felfüggesztéséről vagy visszavonásáról 8 napon belül tájékoztatja az illetékes (jelenleg a kulturális) minisztériumot.

Az engedéllyel kapcsolatos eljárások és az engedély tartalmának részleteit a Hatóság határozza meg.

A jogosult az engedélyben foglalt jogait átruházhatja egy másik természetes vagy jogi személyre, amennyiben az teljesíti az előírt feltételeket.

Az engedély érvényét veszti, ha

- a jogosult megszűnik,
- ha a műsorszolgáltatás, amelyre az engedélyt kiadták, a minisztériumi nyilvántartásból törlésre került.

A rádiós és televíziós műsorszolgáltatók minden év márciusáig kötelesek az APEK részére beszámolót készíteni működésükről, illetve a műsorterv teljesítéséről.

7.3 Frekvenciahasználati engedély

A műsorszolgáltatók a frekvencia használatára vonatkozó engedélyt – az elektronikus hírközlésről szóló törvénynek megfelelően – szintén a Hatóságtól (APEK) igénylik. A frekvenciahasználatért fizetendő éves díjat az APEK a vételkörzet, illetve a vételkörzetben

⁸⁶ SL Médiatv. 65.§.

élők népsűrűsége, vagy a rádiófrekvencia szélessége, illetve a rádiós hírközlés típusa alapján – esetleg ezen szempontokat ötvözve – állapítja meg.⁸⁷

7.4 A kereskedelmi műsorszolgáltatók által fizetendő díjak

A kereskedelmi műsorszolgáltatók ez előző alpontban említett frekvenciahasználati díj mellett műsorterjesztési díjat is fizetnek.⁸⁸

A rádió- és televízió-műsorszolgáltatások ez utóbbi, éves díjat a médiatörvény szövege szerint a műsorterjesztésért (a magyar jog logikájával nézve tkp. a műsor továbbítására is feljogosító műsorszolgáltatási engedélyért) fizetik. Mértéke a műsorszolgáltatás vételkörzete méretének és a vételkörzetében élők számának függvényében kerül megállapításra.

A kormány a kiemelt jelentőségű (közszolgálati, regionális, helyi, hallgatói, nonprofit), valamint az elsősorban demográfiailag érzékeny területeken élőknek közvetítő műsorszolgáltatások számára alacsonyabb díjat állapít meg.

A díj a központi költségvetésbe fizetendő, ahonnan közvetlenül a média támogatására létrehozott audiovizuális alapba⁸⁹ továbbítják. Az alapból az állam a szlovén audiovizuális produkciók támogatásához nyújt forrást: az éves pályázatok eljárásrendjét és feltételrendszerét a kormány határozza meg a médiatörvény és a kulturális közérdekre vonatkozó jogszabály alapján.

⁸⁷ SL E-hírközlési tv. 48, 56.§.

⁸⁸ SL Médiatv. 107.§.

⁸⁹ SL Médiatv. 110.§.

8. A közszolgálati műsorszolgáltatás

Szlovéniában egyetlen, de több televíziós és rádiós műsorszolgáltatást nyújtó közszolgálati műsorszolgáltató a Radio-Televizija Slovenia (RTS, Szlovén RTV) működik, amelynek szervezeti, működési, gazdálkodási szabályait külön törvény tartalmazza.

A Szlovén RTV-ről szóló, 2005-ben elfogadott törvény módosításának tervezetét 2009 novemberében bocsátották nyilvános vitára (a továbbiakban: Tervezet). Tekintettel arra, hogy a módosítás még egy ideig nem lép hatályba, a tanulmány vonatkozó részében a hatályos törvényt úgy ismertetem, hogy ahol a módosító indítvány jelentős változtatást tervez, külön jelzem – azzal a megjegyzéssel, hogy a Tervezet tartalma elfogadásáig természetesen változhat.

8.1 A Szlovén RTV mint közszolgálati műsorszolgáltató közszolgálati feladatai

A Szlovén RTV-ről (*Radio-Televizija Slovenia*) szóló törvény bevezető rendelkezései között részletesen meghatározza a közszolgálati műsorszolgáltatót terhelő közszolgálati kötelezettségeket:⁹⁰

E törvény értelmében **közszolgálat** az alábbi műsorszolgáltatások, illetve műsorok **alkotása, elkészítése, archiválása és terjesztése**:

- két nemzeti televízió csatorna: a *TV Slovenija 1* fő profilja a hírek, az időszzerű műsorok és a kultúra, a *TV Slovenija 2* súlypontilag a sport és a szórakoztató műsorok csatornája;
- három nemzeti rádiócsatorna;
- a koperi és maribori regionális központok rádió- és televízió-csatornái (*Television Koper/Capodistria*, ill. *Tele M* (Maribor a központja) – az előbbi fő feladata az olasz lakosság, az utóbbié a magyar kisebbségi lakosság kiszolgálása);
- az olasz és magyar nemzeti közösségeknek szóló egy-egy rádió- és televízió-csatorna (a továbbiakban: nemzetiségi program/csatorna), valamint rádió- és televízió-adások a roma etnikai közösségnek;
- rádió- és televízió-csatornák a szomszédos országokban élő szlovén nemzeti kisebbségeknek, valamint a szlovén kivándorlóknak és vendégmunkásoknak;
- rádió- és televízió-csatornák a külföldi nyilvánosságnak;
- teletext, internet és mobilportál,
- egy speciális nemzeti csatorna a Szlovén Köztársaság Országháza és munkatestületeinek ülései élő közvetítésére, illetve amikor a közvetlen adás nem lehetséges, ezen ülések felvételeinek sugárzására (*TV Slovenija 3*).

Ez utóbbi csatorna tájékoztatja a nyilvánosságot minden egyéb országgyűlési eseményről, a Szlovén Köztársaság Államtanácsa üléseiről, a parlament nemzetközi tevékenységéről, a Szlovén Köztársaság Országháza-, illetve annak munkatestületei-, vagy a Szlovén Köztársaság Államtanácsa szervezte értekezleteiről és más kapcsolódó eseményekről.

⁹⁰ SL RTV-tv. 3.§.

A jogszabály igen részletesen rendezi a Szlovén RTV tevékenységének azon alapelveit, amelyeket a médiatörvény részben már tartalmaz (pl. személyiségi jogot tiszteletben tartása, sokszínűség stb.), de e konkrét felsorolással a jogalkotó tulajdonképpen *tovább pontosítja a közszolgálati tevékenység tartalmát.*⁹¹

A felsorolás szerint a Szlovén RTV a fenti csatornák készítésekor elsődlegesen:

- biztosítja a hiteles és pártatlan híradásokat, amelyekkel teljes körűen tájékoztat az itthoni és külföldi politikai eseményekről, a többi európai, különösen az Európai Unió tagállamaiban zajló fontos és általában a világ lényeges eseményeiről,
- minőségi oktatási műsorokat biztosít, amelyek keretében közvetíti az aktuális tartalmak teljes palettáját a vallási és szociális tartalmaktól a természettudományi és műszaki-informatikai tartalmakig,
- biztosítja a játékfilmgyártást,
- olyan műsorokat biztosít, amelyek az egyenlő tájékoztatás jogán (*equal provision of information*) alapulva a lakosság különböző rétegeinek életét és problémáit tükrözik Szlovénia egészéről és a határon túlról, – biztosítják a múlt és a jelen életmódot dokumentáló, nemzeti jelentőségű dokumentumműsorok gyártását,
- gyerekek, fiatalok és idősebb korosztályúak részére kiemelkedő színvonalú műsorokat biztosít saját gyártásban,
- minden korosztály számára színvonalas szórakoztató tartalmakat biztosít (megjegyzés: érdekes, hogy a preferált korosztályok esetén a „kiemelten” színvonalas a pontos elvárás – persze ennek értelmezése szubjektív, de a közszolgálati feladatok meghatározása szempontjából lényeges e hangsúlyozás),
- minőségi tájékoztatást biztosít minden fontosabb kulturális, politikai, történelmi, sport, szociális és gazdasági eseményről,
- biztosítja a magyar és az olasz nemzeti közösség alkotmányos jogainak megvalósítását a rádió- és televízió-műsorszolgáltatás terén, illetve útján, ösztönzi a nemzeti közösségek kapcsolatait az anyanemzettel és az olasz- és a magyar nép kulturális, valamint egyéb eredményeinek megjelenítését a nemzetiségi programokban,
- közreműködve más országok közszolgálati rádióival és televízióival, támogatja az „országhatárokon átvívelő” rádiós és televíziós projekteket,
- vak és látáskárosult, valamint siket- és siketnéma személyek számára – a részükre kidolgozott technológiával – műsorokat készít,
- külön figyelmet fordít a fogyatékkal élő személyekre és a velük kapcsolatos tartalmakra,
- képviseli és hirdeti a szlovén kultúrát, ösztönzi a kulturális alkotást, a művészi alkotás szabadságát, és biztosítja a művek alkotását, közvetítését,
- képviseli és terjeszti a tudományt,
- külön figyelmet fordít a gyermekek és családok problémáira, igényeire, valamint a hátrányos helyzetű csoportokra,
- külön figyelmet fordít a nyilvántartott hitközségek helyzetére és működésére,
- külön figyelmet fordít az általános, nyelvi és politikai kultúra fejlődésére,
- elősegíti a demokratikus társadalmi működés minden lényeges kérdésének megértését,
- elősegíti a szlovén történelem, kultúra és identitás megértését Európa történelme és a nemzetközi kapcsolatok szempontjából is,
- ösztönzi a sportot,
- tájékoztat egészségügyi, környezet- és fogyasztóvédelmi kérdésekről,

⁹¹ SL RTV-tv. 4.§.

- tájékoztat az emberek biztonságával, a természeti és egyéb katasztrófák elleni védekezés, valamint az ország védelmével kapcsolatos főbb kérdésekről, valamint
- közvetíti az embereket, a javakat, a kulturális örökséget és a környezetet veszélyeztető helyzetre figyelmeztető közleményeket,
- a Szlovén Köztársaságban minél több személynek biztosítja a hozzáférést műsoraihoz,
- ösztönzi a nyilvános párbeszédet, valamint széles teret biztosít a társadalom problémáiról folytatott nyilvános vitáknak,
- tájékoztatja a szomszédos országokban élő szlovén közösségeket, a világban élő szlovéneket és a külföldi nyilvánosságot a Szlovén Köztársaság kulturális és egyéb történéseiről és eredményeiről, valamint gondoskodik a szlovén rádiózás és televíziózás alkotásainak külföldön való népszerűsítéséről,
- támogatja a siketeknek és vakoknak szánt műsortartalmak bővítését,
- támogatja a Szlovéniában is képviselt más kultúrák és képviselőik megismerését,
- biztosítja a szlovén audiovizuális és független producerek alkotásai forgatását és bemutatását,
- közlekedési információkat biztosít.

A jogszabály a közszolgálattal kapcsolatban előírja azt is, hogy a Szlovén RTV műsorszolgáltatásainak milyen minimális lefedettséggel kell rendelkezniük (az ország lakossága, illetve nemzetiségi csatornák esetén az érintett területen élők 90%-a számára hozzáférhetővé kell tenni az adásait).⁹²

Szorosan ide kapcsolódó rendelkezése a Szlovén RTV-törvénynek, hogy az intézmény nem csupán *tartalomszolgáltatásra*, hanem a műsorok *terjesztésére*, az ehhez szükséges (rádiós és televíziós) *infrastruktúra karbantartására, felügyeletére, műszaki összehangolására*, továbbá a *digitális sugárzásra* is kötele.⁹³

E kötelezettségek teljesítése érdekében a jogszabály a Szlovén RTV számára előnyt biztosít a szabad frekvenciák vagy más, a közszolgálathoz szükséges, műszakilag korlátozott források elérésében.

8.2 A Szlovén RTV szervezeti felépítése

A Szlovén RTV jelenleg *közintézményként* működik. Alapítója a Szlovén Köztársaság, amelynek kötelessége biztosítani a Szlovén RTV intézményi önállóságát, szerkesztői függetlenségét és a közszolgálat megfelelő finanszírozását⁹⁴ – a Tervezet szerint a gazdasági társaságokhoz hasonló jogi személy lenne (státusza a jelenlegi magyar közszolgálati műsorszolgáltatókéhoz hasonlítana).

8.2.1 Felügyelőtanács

A Szlovén RTV tizenegy tagú Felügyelőtanácsa érdekes módon ötvözi a magyar műsorszolgáltatói közalapítványok Kuratóriumainak (illetve azok elnökségének) a részvénytársasági közgyűléshez hasonló hatáskörét és a Felügyelő Bizottság ellenőrzéssel kapcsolatos jogait.

⁹² SL RTV-tv. 8.§.

⁹³ SL RTV-tv. 13.§.

⁹⁴ SL RTV-tv. 2.§.

A Felügyelőtanács a Programtanács előzetes jóváhagyása alapján – elfogadja a Szlovén RTV alapszabályát („statútumát”), – elfogadja a közintézmény pénzügyi tervét és éves beszámolóját, valamint dönt a jövedelmek és kiadások esetleges többletének felhasználásáról, – meghatározza a közszolgáltatások közé nem tartozó szolgáltatások árát, – részletesen meghatározza a vevőkészülékek előfizetési módját, valamint e törvénnyel összhangban a törlesztés, részbeni törlesztés, halasztás és részletfizetés kritériumait, – dönt a – más műsorszolgáltatónak végzett – terjesztés díjtételekről és egyéb feltételeiről, – felügyeli a Szlovén RTV gazdálkodását, – felügyeli a könyvelést és az ügykezelés törvényességét, valamint ellenőrzi az időszaki elszámolásokat, – betekintési joga van a közintézmény teljes dokumentációjába.

A Felügyelőtanács öt tagját a Szlovén Köztársaság Országgyűlése nevez ki (a frakciók méretével arányosan), négy tagot a kormány jelöl, két tagot pedig a Szlovén RTV alkalmazottjai választanak meg maguk közül.

8.2.2 Programtanács

A Szlovén RTV-t a Programtanács irányítja, amelynek a műsorok tartalmára (a műsorterv, sőt a műsorjavaslatok elfogadásával, a műsorokkal kapcsolatos utasítási jogával) közvetlen hatása van éppúgy, mint az egész szervezet működésére (vezérigazgató kiválasztása pályázati eljárásban, felmentése, a pénzügyi terv véleményezése stb.).⁹⁵ A Programtanács és a Felügyelőtanács között tehát megosztottak az irányításhoz kapcsolódó hatáskörök úgy, hogy a Programtanács többségében a műsorszerkezettel kapcsolatos konkrét döntések mellett előkészítő – illetve a vezérigazgató által előkészített anyagokat véleményező, jóváhagyó – szerepet lát el.

Programtanács tagjai „függetlenül és elfogulatlanul végzik munkájukat, és csak a Szlovén RTV érdekeit kötelesek szem előtt tartani”.

A Programtanács jelenleg 29 tagból áll, közülük:

- egy tagot a magyar nemzeti közösség,
- egy tagot az olasz nemzeti közösség,
- egy tagot a Szlovén Tudományos és Művészeti Akadémia,
- két tagot a köztársasági elnök nevez ki a nyilvántartott vallási közösségek javaslatára,
- három tagot a Szlovén RTV alkalmazottjai választanak meg maguk közül közvetlen választásokon úgy, hogy képviselve legyen az informatikai, kulturális, művészeti és a technikai tevékenység,
- öt tagot a Szlovén Köztársaság Országgyűlése nevez ki a politikai pártok javaslatára, amely kinevezésnél a lehető legnagyobb mértékben figyelembe kell vennie a pártok képviseletét az országgyűlésben,
- tizenhat tagot a Szlovén Köztársaság Országgyűlése nevez ki a Szlovén RTV műsorainak nézői és hallgatói, az egyetemek és egyetemi karok, valamint egyesületek, egyesületi szövetségek és intézeteik, főként a művészet, a kultúra, a tudomány és az újságírás területéről, valamint – a politikai pártok és azok szervezetei kivételével – a civil társadalom más szervezetei javaslatára.

Érdekessége a szervezetnek, hogy a négy évre választott tagok egy részét két évvel a tagság másik része után nevezik ki, így biztosítva (többek között) az ügyvitel folyamatosságát.

⁹⁵ SL RTV-tv. 16.§.

Az RTV-törvény módosításának Tervezete szerint a Tanácsnak (Kuratórium) csak 11 tagja lenne és az RTV közgyűlésének funkcióját látná el. A nemzetiségi közösségeknek (a többi társadalmi közösségekhez hasonlóan) nem lenne már képviselője; a 11 tagból 6 tagot az országgyűlés, 3 tagot a köztársasági elnök, egyet a Szlovén Tudományos Akadémia, egyet pedig a Nemzeti Kulturális Tanács nevezne ki.

8.2.3 Programbizottságok

8.2.3.1 Olasz és a magyar nemzetiségi műsorok Programbizottságai⁹⁶

A Programtanács Programbizottságokat nevez ki az olasz és a magyar nemzetiségi műsorokra. A 9-9 tagból álló bizottságokba a nemzeti közösségek közvetlenül is delegálhatnak tagot, emellett egy-egy tagot a nemzetiségi műsorok szerkesztőségeiben alkalmazottak jelölhetnek maguk közül.

A olasz, illetve a magyar nemzetiségi műsorok Programbizottsága jóváhagyja a nemzetiségi műsorok felelős szerkesztőjének kinevezését és ezen műsorok tervét és terjedelmét, emellett megtárgyalja a nemzeti műsorok nézőinek és hallgatóinak javaslatait, valamint állást foglal velük kapcsolatban; javaslatokat terjeszt a Programtanács elé a nemzetiségi műsorokkal kapcsolatos kérdések megvitatására.

8.2.3.2 A fogyatékkal élő személyekkel kapcsolatos műsortartalmak Programbizottsága⁹⁷

A Programtanács Programbizottságot nevez ki a fogyatékkal élő személyekkel kapcsolatos műsortartalmakra. A Programbizottság 9 tagból áll, amelybe a fogyatékkal élők reprezentatív egyesületei szintén jelölhetnek tagokat.

Ez a Programbizottság tárgyalja a műsortervezetnek a fogyatékkal élőkkel kapcsolatos műsortartalmakra vonatkozó részét és annak megvalósítását; megtárgyalja a fogyatékosokkal kapcsolatos műsortartalmak nézőinek és hallgatóinak megjegyzéseit és javaslatait; tárgyalja a siket és vak személyeknek szánt műsortartalmak bővítésének megvalósítását.

A törvénymódosítás említett Tervezete szerint a Nemzetiségi Programbizottságok – az egyéb változásoktól függetlenül – a 9 tag helyett 5 taggal változatlanul megmaradnának.

8.2.4 Vezérigazgató

A Szlovén RTV vezérigazgatóját (a továbbiakban: vezérigazgató) a Programtanács nevezi ki négy évre nyilvános pályázat alapján.

A vezérigazgató vezeti a Szlovén RTV szakmai programmunkáját, gazdálkodását és felelős annak törvényességéért, képviseli a Szlovén RTV-t, munkáltatói oldalról egyike a Hivatásos Újságírók Kollektív Szerződése aláíróinak.

⁹⁶ SL RTV-tv. 23.§

⁹⁷ SL RTV-tv. 24.§

8.2.5 Más szervezeti-irányítási egységek és vezetők

A Szlovén RTV-n mint szervezeten belül elkülönülnek a fent ismertetett csatornák (műsorszolgáltatások) szervezetei, így a vezérigazgató által irányított intézményen belül külön vezetője van a rádióknak, a televízióknak, külön szervezet nélkül a nemzetiségi műsoroknak (a Programbizottságok mellett ugyanis az olasz és a magyar műsorokért felelős vezérigazgató-helyettesek koordinálják e feladatokat), ezen belül a koperi és maribori (lendvai) stúdiók tevékenységét stúdióvezetők irányítják stb.

A rádió igazgatóját és a televízió igazgatóját nyilvános pályázat alapján – a Programtanács előzetes jóváhagyásával – a vezérigazgató nevezi ki négy évre.⁹⁸

A rádió igazgatója és a televízió igazgatója szervezi és vezeti a radio, illetve a televízió munkáját, valamint vezeti a rádió és a televízió szakmai programmunkáját – kivéve a szakmai munka azon részét, amelyet a nemzetiségi műsorokért felelős vezérigazgató-helyettesek vezetnek a megfelelő Programbizottság jóváhagyásával.

A műsorok felelős szerkesztőit a vezérigazgató nevezi ki négy évre és menti fel a rádió és a televízió igazgatójának nyilvános pályázat eredményeként tett javaslatára. Az eljárás érdekessége, hogy amennyiben a szerkesztőségben dolgozó szerkesztők többsége nem támogatja a jelölt személyét, joga van másik jelöltet állítani.

A szervezeten belül a többi szerkesztőt a műsorok felelős szerkesztője nevezi ki és menti fel.

Az RTV Szlovénia többi vezetőjét szintén a vezérigazgató nevezi ki és menti fel.

A leírtak mellett a Szlovén RTV-ről szóló törvény a magyar Üzemi Tanácshoz valamelyest hasonló *Dolgozói Tanács* működéséről is rendelkezik.

Összeférhetetlenségi szabályokat a törvény minden szervezeti egységére vonatkozóan tartalmaz (a külső tilalmak általában a politikai függetlenséget hivatottak biztosítani, a belsők – pl. hogy a Programtanács, illetve Programbizottságok tagjai nem lehetnek egyben a Felügyelő Tanács tagjai – a belső függetlenséget, az ellenőrzés hatékonyságát erősítik).

8.3 A Szlovén RTV finanszírozása⁹⁹

A Szlovén RTV forrásai:

- előfizetési díj (a magyar üzembentartási díj megfelelője),
- költségvetési támogatás,
- kereskedelmi tevékenység bevétele.

8.3.1 Előfizetési díj

A Szlovén RTV költségvetésének jelentős részét (kb. 60-70%-át) az előfizetési díj teszi ki. A készülékhasználati díjat minden elektromos fogyasztó háztartás köteles fizetni, kivéve ha nyilatkozik arról, hogy sem rádió-, sem tévékészüléke nincs.

A már említett Tervezet szerint az előfizetési díj évente az infláció mozgásával összhangban alakulna – ennek megfelelően minden év áprilisában nőne vagy csökkenne.

⁹⁸ SL RTV-tv. 21.§.

⁹⁹ SL RTV-tv. 30.§.

8.3.2 Költségvetési támogatás

A költségvetési támogatás célja főként a kisebbségi, a kulturális, a tudományos műsorok készítésének, valamint a digitalizáció egyes területeinek támogatása: a törvény kifejezetten rögzíti, hogy alapvetően az előfizetési díjból kell fedezni a közszolgálati műsorszolgáltató kiadásait, és amennyiben az alábbiakra ez nem elegendő, akkor a költségvetés forrást biztosít:

- a nemzetiségi műsorokra,
- a szomszédos országokban élő szlovének számára, illetve a külföldi nyilvánosságnak szóló műsorokra,
- az egyes kulturális, tudományos és az általános műveltség szempontjából jelentős projektekre, valamint egyes technikai berendezések és archívumok digitalizálására.

8.3.3 Vállalkozási tevékenység

A kereskedelmi tevékenység bevétele az óránként jelenleg 12 (főműsoridőben 9) perces reklámidőből származó bevétel mellett az egyéb hasznosításból (hangversenyek rendezése, eszközök bérbeadása, CD-kiadás) befolyó összeg.

A piaci tevékenységekkel kapcsolatban a törvény úgy rendelkezik, hogy azokat a Szlovén RTV a közszolgálat mellett korlátozott terjedelemben végezheti és ügyvitelét a piaci tevékenységek terén a közszolgálatitól elkülönítve kell szerveznie:

- a Szlovén RTV műsorainak előfizetési díja, a költségvetési támogatás, valamint a többi, közszolgálat végzése címén kapott forrás csak a törvényben meghatározott közszolgálat végzésére használható fel,
- a piaci tevékenységekből eredő jövedelmek a közszolgálat társfinanszírozására, vagy a piaci tevékenységek fenntartására és bővítésére használhatók fel, de szintén csak a törvényben meghatározott területeken.

A közszolgálat, valamint a piaci tevékenységek végzése címén jegyzett jövedelmeket és kiadásokat két elkülönített számlán vezetik.¹⁰⁰

A Szlovén RTV gazdálkodása nyilvános: éves – a Felügyelőtanács által elfogadott – beszámolóját közzéteszi (így az Intézmény web-oldalán is olvasható). Szintén megjelenteti a Felügyelőtanács döntéseit és állásfoglalásait, valamint a nemzetiségi műsorok Programbizottságának nemzetiségi műsorok problematikájára vonatkozó álláspontjait.

Az éves beszámolóban tartalmaznia kell a műsorgyártás költségeinek elemzését például tartalmak szerint.¹⁰¹

A gazdasági átláthatóság mellett a közszolgálati feladatok számonkérésének nincs külön deklarált módja, az előírások betartásának ellenőrzésére azonban a gazdasági beszámoló révén (amelynek része a ráfordítások tartalmankénti bontása is) egyrészt a Felügyelőtanács, de főként a – eleve a műsorok felügyeletére és a műsorgyártás elveinek meghatározására széles jogkörrel létrehozott – Programtanács megfelelő hatáskörrel rendelkezik.

¹⁰⁰ SL RTV-tv. 14.§.

¹⁰¹ SL RTV-ől szóló tv. 28.§.

9. A műsorszolgáltatások finanszírozása

9.1 Költségvetési támogatások

9.1.1 A közérdeket szolgáló médiumok, valamint a közfeladatok támogatása

A médiatörvény általános rendelkezései között rögzíti, hogy a Szlovén Köztársaság költségvetési forrásból – a kulturális minisztériumon keresztül – állami támogatást nyújt a tömegmédiának (ide értve a médiatörvény hatálya alá tartozó valamennyi – nyomtatott és elektronikus – médiumot) a közfeladatok teljesítéséhez.¹⁰² Ennek célja a média sokszínűségének, a demokráciának és a szólásszabadságnak a biztosítása.

E területen belül az állam forrást biztosít:

- az általános tájékoztatást ellátó nyomtatott sajtó sokszínűségének,
- a rádiós és televíziós műsorszolgáltatás és az elektronikus sajtó sokszínűségének,
- a helyi, körzeti, hallgatói vagy nonprofit rádiós és televíziós műsorszolgáltatások számára.

9.1.1.1 Pályázati út

A Kormány külön rendeletben szabályozza a média számára juttatott költségvetési támogatásból való részesedés elnyeréséhez szükséges pályázatok feltételeiről, módszeréről, eljárásrendjéről. A pályázatot elbíráló szakértő testület tagjait a kulturális miniszter jelöli ki, betartva a médiatörvényben meghatározott összeférhetlenségi szabályokat¹⁰³.

Azon nyertes műsorszolgáltatók, amelyek nem teljesítik a pályázati feltételeket, kötelesek a kapott támogatást visszafizetni.

9.1.1.2 Elosztási feltételek

A médiatörvény külön-külön bekezdésekben, részletes felsorolással rendelkezik arról, hogy (i) a nyomtatott sajtó, (ii) általában a rádió- és televízió-műsorszolgáltatás, illetve (iii) a helyi, körzeti, hallgatói vagy nonprofit rádió- és televízió-műsorszolgáltatások támogatásakor (azaz a média alapból való részesedéskor) milyen kritériumokra kell tekintettel lenni (melyek a pályázatok elbírálásának elsődleges szempontjai. Példaként említhető a politikai eseményekről való rendszeres, objektív és kiegyensúlyozott tájékoztatás, a minőség, időszerűség, példányszám, a tájékoztató, kulturális, tudományos, szakmai, kutatási és oktatási tartalom mennyisége stb.

9.1.2 Az audiovizuális alkotások támogatása

A Szlovén Köztársaság az illetékes (kulturális) Minisztériumon keresztül forrást biztosít az audiovizuális alkotások előállítására, amelyen belül az állam költségvetési forrásból támogatja a televíziós sugárzásra szánt szlovén audiovizuális alkotások létrejöttét, illetve az erre

¹⁰² SL Médiatv. 4. a.§.

¹⁰³ SL Médiatv. 4. a.§ (7) bek.

irányuló projekteket.

Az audiovizuális alaptól¹⁰⁴ pályázat útján részesedhetnek a műsorszolgáltatók. Az eljárás szabályait és az elosztás feltételeit – a médiatörvény és a kulturális közérdekre vonatkozó jogszabály előírásaival összhangban – a kormány határozza meg.

9.2 Reklámszabályozás

A médiában (ide értve az elektronikus média minden platformja mellett a nyomtatott sajtót is) történő reklámozásra vonatkozó

- általános szabályokat a szlovén médiatörvény¹⁰⁵ tartalmazza,
- a rádió- és televízió-műsorszolgáltatásra maga a Médiatörvény külön fejezete ír elő további kötelezettségeket,¹⁰⁶ míg
- a Szlovén RTV-re vonatkozó külön törvény a közszolgálati műsorszolgáltatóra vonatkozó speciális rendelkezéseket tartalmazza.

9.2.1 A médiára vonatkozó általános reklámszabályok (reklámtartalom)

A kereskedelmi hirdetésekre vonatkozó általános szabály, hogy e jellegüket egyértelműen, felismerhetően feltüntetve, egyéb műsoroktól elhatárolva lehet közzétenni.

A médiatörvény tiltja a burkolt (semleges információ látszatát keltve vásárlásra, szolgáltatás igénybe vételére stb. ösztönző¹⁰⁷) és a tudatosan nem észlelhető technikákat alkalmazó reklámot.

A reklám

- nem sértheti az emberi méltóságot,
- nem ösztönözhet faji, etnikai, szexuális, politikai vagy vallási megkülönböztetésre, intoleranciára,
- nem bátoríthat a közegészséget, a környezetvédelmet vagy a kulturális örökséget sértő magatartásra,
- nem sértheti a vallási vagy a politikai meggyőződést,
- nem sértheti a fogyasztói érdekeket.

Az alkoholtartalmú italok reklámozása – jogszabály eltérő rendelkezése hiányában – tilos a médiumokban, sőt a médiatörvény hatálya alá egyébként nem tartozó¹⁰⁸ katalógusokban, nyomtatványokon, szórólapokon stb. is.

A dohányárúk, a gyógyszerek, a gyógyászati segédeszközök és az egészségügyi szolgáltatások reklámozását külön törvény szabályozza.

¹⁰⁴ SL Médiatv. 110.§.

¹⁰⁵ SL Médiatv 46–51.§.

¹⁰⁶ SL Médiatv 93–99.§.

¹⁰⁷ A reklámmal kapcsolatos definíciók tartalmilag megegyeznek a magyar Rttv. meghatározásaival.

¹⁰⁸ SL Médiatv. 2.§ (3) bekezdés; ld. a hatályra vonatkozó leírásnál.

Az elsősorban gyerekeknek szóló vagy olyan reklámok, amelyeken gyerekek jelennek meg, nem tartalmazhatnak erőszakos, pornográf vagy olyan jeleneteket, amelyek sérthetik az egészségüket vagy szellemi, lelki fejlődésüket, illetve bármilyen más negatív hatásuk lehet.

A reklám sem erkölcsileg, sem szellemileg nem sértheti a gyermekeket, így:

- tapasztalatlanságukat, hiszékenységüket kihasználva nem ösztönözheti a gyermekeket termékek vagy szolgáltatások vásárlására,
- nem ösztönözheti őket arra, hogy szüleiket vagy mászt rábeszéljenek termék vagy szolgáltatás megvásárlására,
- nem használhatja ki a gyermekeknek a szüleikbe, a tanáraikba vagy más személybe vetett bizalmát,
- indokolatlanul nem mutathat gyermeket veszélyes helyzetben.

A reklám megrendelője felel a reklám állításainak és adatainak valóságtartalmáért és hitelességéért, míg a felelős szerkesztő a jelen törvényben meghatározott és a műsorszolgáltató műsortervében foglalt vonatkozó szabályok betartásáért felel.

A reklám megrendelője nem gyakorolhat befolyást a műsortervre és a műsorszolgáltató szerkesztői függetlenségére.

A reklámot szlovénül vagy szlovén fordításban kell terjeszteni, kivéve ha a médiatörvény szerint idegen nyelven történik a terjesztés, vagy a magyar és az olasz etnikumoknak szóló műsorszolgáltatás esetén.

9.2.2 A rádió- és televízió-műsorszolgáltatásra vonatkozó reklámszabályok

A televíziós műsorszolgáltatásban a reklámok alapvetően az egyéb műsorszámoktól egyértelműen, képpel és hanggal is elválasztva, külön műsorterületeken (blokkokban) jelenhetnek meg.

9.2.2.1 A műsorszámok megszakítása reklámmal

Nem lehet a televízióban reklámot közvetíteni:

- a műsorszámokon belül (kivéve, ha nem sérti a műsorszám egységét, figyelembe véve a műsorszám jellegét, a benne lévő természetes szüneteket stb.),
- olyan módon, hogy az sérti a szerzői és szomszédos jogokat.

Az elkülöníthető, önálló részekből álló műsorszámokon (pl. sportközvetítések) belül kizárólag az egyes részek vége és a következő kezdete között helyezhetők el reklámok. Tilos reklámozni az állami vagy vallási ünnep rádiós vagy televíziós közvetítése alatt.

A 45 percnél hosszabb audiovizuális művek (pl. filmek, művészeti, kulturális alkotások stb., beleértve a sorozatokat, epizódokat és a szórakoztató műsorokat is) 45 percenként egyszer szakíthatóak meg reklámmal. Ismételt megszakításra akkor van lehetőség, ha az audiovizuális mű 20 perccel meghaladja a kétszer vagy többször 45 percet. E rendelkezések a speciális műsorszolgáltatókra (közszolgálati, helyi, regionális, hallgatói és nonprofit műsorszolgáltató) nem vonatkoznak.

A fentiek közé nem tartozó műsorszámok reklámmal oly módon szakíthatók meg, hogy az egyes reklámok vagy reklámblokkok között minimum 20 percnél el kell telnie.

A 30 percnél rövidebb tájékoztató- vagy dokumentumműsorok, vallási és gyermekműsorok nem szakíthatók meg reklámmal.

9.2.2.2 Valamennyi speciális rádió- és televízió-műsorszolgáltatásra vonatkozó korlátozások

A Szlovén RTV (Radiotelevíziója Slovenija) a főszabálytól eltérően a 45 percnél hosszabb alkotásokat (rádiójáték, tv- vagy egyéb filmalkotás stb., de *kivéve* a sorozatokat, epizódokat és a szórakoztató műsorokat), valamint a kulturális, művész, tudományos vagy oktató műsorszámokat nem szakíthatja meg reklámokkal. E rendelkezés értelemszerűen irányadó a helyi, körzeti, hallgatói és nonprofit rádió- és televízió-műsorszolgáltatásokra is.

A Szlovén RTV 3. csatornáján egyáltalán nem lehet reklámot sugározni.

9.2.2.3 Egyéb kereskedelmi hirdetések

A televíziós és rádiós vásárlásokra, a reklámriportokra (*telesales, radio-sales, telesales slots, promotional information programmes*) a reklámokra vonatkozó általános korlátok többségében ugyanúgy érvényesülnek.

9.2.2.4 Szakosított műsorszolgáltatás

A kizárólag televíziós vásárlásra szakosított televíziós műsorszolgáltató napi műsoridejének 20%-át a hagyományos reklámok időtartama nem haladhatja meg.

Az önreklámozásra szakosított televíziós műsorszolgáltatónál (*television programme services specialising in self-promotion*) a reklámok, a televíziós vásárlás és egyéb kereskedelmi közlemények időtartama (a televíziós vásárlási műsorablak kivételével) a napi műsoridő 20%-át, míg a reklámok időtartama a televíziós vásárlás és a fizetett riportok időtartama nélkül a 15%-át nem haladhatja meg. E műsorszolgáltató egy órában is legfeljebb a műsor 20%-ának megfelelő időtartamban sugározhat reklámot és televíziós vásárlást.

9.2.2.5 A reklám mennyiségének korlátozása

A reklám mennyiségének korlátozása a nem speciális műsorszolgáltatásban

A rádió- és televízió-műsorszolgáltatásban a reklámok, a televíziós vagy rádiós vásárlások, vagy más fizetett riportok időtartama (ide nem számítva a televíziós vásárlási műsorablak időtartamát) – a Médiatv. eltérő rendelkezése hiányában – nem haladhatja meg *sem naponta, sem óránként* az adásidő 20%-át.

A televízió-műsorszolgáltatásban a reklámok, a televíziós vásárlások vagy más fizetett riportok időtartama (ide nem számítva a televíziós vásárlási műsorablak időtartamát) – a Médiatv. eltérő rendelkezése hiányában – nem haladhatja meg *a napi adásidő 15%-át*.¹⁰⁹

A televíziós vásárlási műsorablakok száma a napi nyolcat nem haladhatja meg, időtartamuk pedig a napi 3 órát nem érheti el.

¹⁰⁹ SL Médiatv. 97.§.

E rendelkezések a speciális (országos közszolgálati, helyi, körzeti, hallgatói és nonprofit) rádió- és televízió-műsorszolgáltatásokra nem irányadók.

A reklám mennyiségének korlátozása a speciális műsorszolgáltatásban

A speciális (országos közszolgálati, helyi, körzeti, hallgatói és nonprofit) rádió- és televízió-műsorszolgáltatásokra vonatkozó reklámkorlátok:

a Szlovén RTV műsorszolgáltatásában

- a hirdetések és a fizetett riportok teljes mennyisége a napi műsoridő 15%-át,
- míg a Szlovén RTV-n keresztül terjesztett műsorszolgáltatásokban a hirdetések és a fizetett riportok teljes mennyisége a napi műsoridő 10%-át nem érheti el,
- a hirdetések és a fizetett riportok időtartama nem érheti el az óránként 20 percet, illetve a reggel 6 és este 11 közti időtartamban az óránként 9 percet,
- a televíziós és rádiós vásárlások általános korlátai érvényesülése mellett az ilyen kereskedelmi közlemények a reggel 6 és este 11 közti időtartamban nem sugározhatók.

A helyi, körzeti, hallgatói és nonprofit rádió- és televízió műsorszolgáltatásokban

- a hirdetések és a fizetett riportok teljes mennyisége a napi műsoridő 15%-át, illetve egy adott órában az adás 20%-át nem haladhatja meg,
- televíziós és rádiós vásárlások egyáltalán nem közvetíthetők.

9.2.2.6 Újságírókra és műsorvezetőkre vonatkozó speciális korlátok

A televíziós újságírók műsorvezetők, valamint a (rádiós és televíziós szolgáltatást is nyújtó) Szlovén RTV újságírói és műsorvezetői nem szerepelhetnek reklámban.

9.2.3 A Szlovén RTV-re vonatkozó speciális reklámszabályok

A Médiatörvényben foglalt, a szlovén közszolgálati televízióra vonatkozó rendelkezések mellett a Szlovén RTV-re vonatkozó külön törvény szintén tartalmaz a hirdetésekkel kapcsolatos szabályokat.

A Szlovén RTV műsoraiban politikai hirdetés nem engedélyezett, kivéve – a választási kampányra vonatkozó törvénnyel összhangban – a választási kampány idején.

Politikai hirdetésnek minősül minden olyan reklám vagy a hirdetés más formája, melynek célja a választók szavazással kapcsolatos elhatározásának befolyásolása.

A Szlovén RTV politikai hirdetést csak a megrendelő megnevezésével tehet közzé. Az ilyen hirdetés tartalmáért a megrendelő a felelős.

A Szlovén RTV műsoraiban vallási (definíció szerint: vallási közösségek által fizetett) hirdetés nem engedélyezett.

A politikai hirdetésekre a Szlovén RTV-re vonatkozó törvény tartalmazza az előző alpontban részletezett szabályokat.

Közérdekű közleményre vonatkozó általános előírásokat a jogszabályok nem tartalmazzák, de a közösség érdekében:

- a médiatörvény rendelkezik az ún. emergency report kötelező közzétételéről,¹¹⁰ mely szerint a hatálya alá tartozó (elektronikus vagy nyomtatott) médiumnak kötelessége az állami, illetve köztestületek kérésére ingyenesen és haladéktalanul közzétenni az életet, egészséget, a köztulajdon, a természetet vagy a kulturális örökséget, illetve az állambiztonságot súlyosan veszélyeztető helyzetről a tájékoztatást,
- a Szlovén RTV-re vonatkozó törvény a választási kampány idejére tartalmaz speciális, tulajdonképpen közérdekű közzétételt előíró rendelkezést, amely szerint annak ideje alatt térítésmentesen kell átengedni a műsorideje egy részét a jelöltek, politikai pártok és programjaik bemutatására. A Szlovén RTV ennek az időnek a meghatározásánál és az adások tartalmi kialakításánál köteles figyelembe venni az általános alapelveket (így a sokoldalú, objektív tájékoztatás elvét),
- a köztársasági elnökjelöltek bemutatkozására a Szlovén RTV szintén köteles egyenlő időt és feltételeket biztosítani.¹¹¹

9.3 Szponzoráció, termékelhelyezés

A szponzoráció¹¹² (támogatás) a szlovén médiatörvény definíciója szerint: „egy természetes vagy jogi személy bármilyen hozzájárulása egy program támogatásához azzal a szándékkal, hogy népszerűsítse nevét (cégnevét), védjegyét vagy arculatát.”

A televíziós műsorszolgáltatás támogatója nem foglalkozhat műsorterjesztéssel vagy audiovizuális alkotások készítésével.

A szponzor nem befolyásolhatja a támogatott programot és a műsorterven belüli elhelyezését, valamint nem korlátozhatja a szerkesztői függetlenséget.

A támogatott program nem ösztönözheti a támogató vagy harmadik személy termékének vagy szolgáltatásának megvásárlását vagy bérletét, különösen nem az áru vagy a szolgáltatás speciális bemutatásával.

A dohányipar és -kereskedelem, valamint a gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök gyártói, forgalmazói, illetve az egészségügyi szolgáltatók általi támogatásokat külön törvény szabályozza.

A hírek és az aktuális események nem szponzorálhatók, egyéb tájékoztató műsorszámok pedig csak abban az esetben, ha a választási kampányra vonatkozó törvény így rendelkezik.

Minden szponzorált műsorszámot ilyenként kell egyértelműen megjelölni, feltüntetve e jellegét és a támogató nevét vagy logóját.

A televíziós műsorszolgáltatásban a támogató nevét vagy logóját a szponzorált műsorszám kezdetén és végén is meg kell jelölni.

A támogatással kapcsolatban a szlovén médiatörvényben és a Szlovén RTV-ről szóló törvényben nincs korlátozás, a termékmegjelenítésre pedig nincs rendelkezés.

¹¹⁰ SL Médiatv. 25.§.

¹¹¹ SL RTV-tv 12.§.

¹¹² SL Médiatv. 52–55.§.

10. Új technológiák a műsorterjesztésben

A műsorterjesztésre vonatkozó korábbi szabályokat Szlovéniában a médiatörvény, a digitális technológiából eredő új megoldásokat a digitális műsorsugárzásról szóló törvény („szlovén Dtv.”) tartalmazza.

10.1 A műsorterjesztés szabályai a Médiatörvényben

A kereskedelmi műsorszolgáltatók piacra lépésére vonatkozó részben már említésre került, hogy a szlovén „műsorszolgáltatás” (rádiós- és televíziós tevékenység) kifejezés a műsor elkészítése mellett annak továbbítását, terjesztését is magában foglalja.

Ennek megfelelően a műsor eredeti továbbítását maguk a műsorszolgáltatók is végezhetik – emellett természetesen műsor-előállítás nélkül, kizárólag a műsorterjesztéssel foglalkozó üzemeltetők is léteznek a piacon.

Az üzemeltetőkre (*operators*) vonatkozó szabályokat a médiatörvény külön része tartalmazza.¹¹³ E szerint üzemeltetőnek minősül az a természetes vagy jogi személy, aki földfelszíni hálózaton, műholdon, kábelen keresztül vagy bármely más eljárással műsorokat továbbít, sugároz és biztosítja a műsorszolgáltatóknak a műsor terjesztéséhez szükséges technikai háttérrel.

Az üzemeltetők – technikai lehetőségeinek keretein belül – kötelesek a műsorszolgáltatási engedéllyel rendelkező műsorszolgáltatók műsorának terjesztésére egyenlő feltételekkel szerződést kötni.

10.2 A multiplex-üzemeltetőkre vonatkozó szabályok

Az új, digitális technológia természetesen Szlovéniában is meghozta azt a változást, hogy a frekvenciaszűkösség nem a műsorszolgáltatók, hanem a több műsorszolgáltatás továbbítására képes műsorterjesztők (multiplex üzemeltetők) szintjén jelentkezik.

Az ezzel, illetve általában a digitális átállással kapcsolatos részletszabályokat a digitális műsorszórásról szóló törvény tartalmazza.

A törvény alapján a multiplex-üzemeltetőt a Hatóság az elektronikus hírközlési törvény szabályainak megfelelően választja ki. A multiplex-üzemeltető köteles a digitális műsorszórásra – az erre vonatkozó, a frekvencia felosztási terv alapján készült pályázati kiírásnak megfelelő – hálózatot kiépíteni.

10.3 Digitális átállás¹¹⁴

A digitális sugárzás céljaira felhasználható frekvencia-kiosztást a 2006-ban Genfben megtartott WARC konferencia rendezte: Szlovénia az itt elfogadott frekvenciaterv alapján 8

¹¹³ SL Médiatv. 10. rész (111–114. a.§.)

¹¹⁴ A digitális átállás eseményeiről az APEK az általa indított külön web-oldalon ad folyamatos tájékoztatást: <http://dvb-t.appek.si/>

országos multiplex lehetőségével rendelkezik, amelyből négyet kíván digitális televízió műsorszórásra felhasználni.¹¹⁵

Az APEK 2007 januárjában – módosítva az eredeti elképzelést – végül nem az MPEG-2, hanem a jóval hatékonyabb MPEG-4/AVC szabvány alkalmazása mellett döntött.

A szlovén Dtv. egy teljes multiplexet juttatott a – mint már említésre került, analóg műsorterjesztést eleve végző – közszolgálati műsorszolgáltató Szlovén RTV-nek azzal, hogy az intézmény azon legalább három országos és egy regionális televíziós programot, valamint négy rádióműsort köteles szolgáltatni. Az RTV Slovenia 2006-ban meg is kezdte ezek DVB-T szabvány szerinti sugárzását (azzal, hogy nemcsak egy, hanem mindkét körzeti műsorszolgáltatás is az így sugárzott csomagban van).

A jogszabály alapján a közszolgálati műsorszolgáltatót illető első multiplex mellett az APEK a kereskedelmi szolgáltatók számára eddig egy további multiplexre írt ki pályázatot. Ezt 2008 végén a Norkring nevű cég nyerte.¹¹⁶

Szlovénia 2010 végére tervezi a teljes digitális átállást (az analóg műsorszórás „kikapcsolását”).

¹¹⁵ Hazay István: *Digitális platformok és szolgáltatások Európában I.* (<http://www.akti.hu/akti/dok/fuzet28.pdf>)

¹¹⁶ A második multiplexen történő műsorszolgáltatásra vonatkozó engedélyt a TV Pika, RTS + (Radiotelevizija Slovenia +), i-TV, Sport TV 2, TV Primorka, „your channel” nevű műsorszolgáltatók és a Szlovén RTV kapta.